

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2564

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม
ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก

**AGRI-
MAP**

PATTANI

จังหวัดปัตตานี

คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมทั้งสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้านที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ ได้เป็นอย่างดี ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านหน้าเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรฯ www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794 หรือ <http://agri-map-online.moac.go.th/> ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

รูปเล่มเอกสารแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม จังหวัดปัตตานี
<http://www.ddd.go.th/Agri-Map/Data/S/ptn.pdf>

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	ค
แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “ปัตตานี”	
1. ข้อมูลทั่วไป	1
2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก	4
2.1 ยางพารา	5
2.2 ข้าว	10
2.3 ทุเรียน	14
2.4 มะพร้าว	19
3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด	23
4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ	25
เอกสารอ้างอิง	29
ภาคผนวก	31

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดปัตตานี	4
ตารางที่ 2	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดปัตตานี	5
ตารางที่ 3	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารารายอำเภอ จังหวัดปัตตานี	6
ตารางที่ 4	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา	9
ตารางที่ 5	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดปัตตานี	11
ตารางที่ 6	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว	13
ตารางที่ 7	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของทุเรียนรายอำเภอ จังหวัดปัตตานี	15
ตารางที่ 8	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตทุเรียน	18
ตารางที่ 9	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมะพร้าว รายอำเภอ จังหวัดปัตตานี	20
ตารางที่ 10	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมะพร้าว	22
ตารางผนวกที่ 1	ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอจังหวัดปัตตานี	33
ตารางผนวกที่ 2	พื้นที่ชลประทานจำแนกรายอำเภอ ตำบล จังหวัดปัตตานี	42
ตารางผนวกที่ 3	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล จังหวัดปัตตานี	45
ตารางผนวกที่ 4	กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดปัตตานี	46
ตารางผนวกที่ 5	ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดปัตตานี	47
ตารางผนวกที่ 6	โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดปัตตานี	47

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบาเจาะ	37
ภาพที่ 2	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินมูโน๊ะ	38
ภาพที่ 3	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินพังงา	39
ภาพที่ 4	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินปัตตานี	40
ภาพที่ 5	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินตาขุน	41
ภาพที่ 6	ศักราบของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพารา จังหวัดปัตตานี	48
ภาพที่ 7	พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักราบ จังหวัดปัตตานี	49
ภาพที่ 8	ศักราบของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดปัตตานี	50
ภาพที่ 9	พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักราบ จังหวัดปัตตานี	51
ภาพที่ 10	ศักราบของที่ดินพืชเศรษฐกิจทุเรียน จังหวัดปัตตานี	52
ภาพที่ 11	พื้นที่ปลูกทุเรียนบนพื้นที่ศักราบ จังหวัดปัตตานี	53
ภาพที่ 12	ศักราบของที่ดินพืชเศรษฐกิจมะพร้าว จังหวัดปัตตานี	54
ภาพที่ 13	พื้นที่ปลูกมะพร้าวบนพื้นที่ศักราบ จังหวัดปัตตานี	55

1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ 1,940.356 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,212,723 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทย ประกอบด้วย 12 อำเภอ 115 ตำบล (ตารางผนวกที่ 1) มีจำนวนประชากร 726,015 คน (กรมการปกครอง, 2563)

1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ อ่าวไทย
ทิศใต้	ติดต่อ จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส
ทิศตะวันออก	ติดต่อ อ่าวไทย
ทิศตะวันตก	ติดต่อ จังหวัดสงขลา

1.2 ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดปัตตานีมีลักษณะภูมิประเทศ ดังนี้

1) **พื้นที่ราบชายฝั่งทะเล** เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมด อยู่บริเวณทางตอนเหนือและทางตะวันออกของจังหวัด มีลักษณะเป็นหาดทรายยาวและเป็นที่ยุทธศาสตร์ชายฝั่งที่มีความกว้าง 10-30 กิโลเมตร

2) **พื้นที่ราบลุ่ม** บริเวณตอนกลางและตอนใต้ของจังหวัด มีแม่น้ำปัตตานีไหลผ่าน พื้นที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมสำหรับทำเกษตรกรรม

3) **พื้นที่ภูเขา** เป็นพื้นที่ส่วนน้อยอยู่ทางตอนใต้ของอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอกะพ้อ และอำเภอสายบุรี

1.3 ภูมิอากาศ

จังหวัดปัตตานีอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำเป็นฤดูกาล 2 ชนิด คือ ฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือหรือฤดูหนาวจะมีลมจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นลมเย็นและแห้งจากประเทศจีนพัดปกคลุมประเทศไทย ลมมรสุมอีกชนิดหนึ่ง คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดผ่านมหาสมุทรอินเดียจึงพาเอาไอน้ำและความชุ่มชื้นมาสู่ประเทศไทยแต่เนื่องจากมีเทือกเขาตะนาวศรีด้านตะวันตกซึ่งปิดกั้นกระแสลมเอาไว้จึงทำให้บริเวณภาคใต้ฝั่งตะวันออกและจังหวัดปัตตานีมีฝนน้อยกว่าภาคใต้ฝั่งตะวันตกซึ่งเป็นด้านรับลม โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยตลอดปี 32.2 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยตลอดปี 23.3 องศาเซลเซียส

1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินของจังหวัดปัตตานีแบ่งตามภูมิสัณฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา และวัตถุต้นกำเนิดดิน ได้ดังนี้

1) **หาดและเนินทราย (Beach and sand dune)** พื้นที่หาดทรายเป็นพื้นที่ระหว่างแนวน้ำทะเลขึ้นและน้ำทะเลลง มีลักษณะเป็นแนวยาวขนานกับชายฝั่งทะเลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของคลื่นและกระแสน้ำทะเล ส่วนพื้นที่เนินทรายหรือสันทรายเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะนูนเป็นโคกเดี่ยว ๆ และเป็นแนวยาวขนานกับชายฝั่งทะเล มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำค่อนข้างมาก มีเนื้อดินเป็นดินทรายและมักมีเปลือกหอยปะปนอยู่ในดิน สีนํ้าตาล น้ำตาลปนเหลืองหรือเหลืองปนแดง เช่น ชุดดินบาเจาะ (Bc) ชุดดินบ้านทอน (Bh) เป็นต้น

2) ที่ราบชายฝั่งทะเล (Coastal plain) เกิดจากคลื่นพัดพาและกระแสลมพัดพาเอาเศษวัตถุจากทะเล ทั้งโคลน กรวด หทราย และตะกอนต่าง ๆ เข้ามาทับถมบริเวณชายฝั่ง และลึกเข้าไปในแผ่นดินมากกว่าหาดทราย แบ่งเป็น

(1) พื้นที่น้ำทะเลขึ้นถึงในปัจจุบัน (Active tidal flats) เป็นพื้นที่ที่มีน้ำทะเลขึ้นถึง ดินมีสีคล้ำ อินทรีย์วัตถุสูง และเป็นดินเค็ม (saline soil) ดินส่วนใหญ่มีศักยภาพที่ก่อให้เกิดเป็นดินกรด กำมะถันหรือเป็นดินเปรี้ยวจัด มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ การระบายน้ำเลวมาก เนื้อดินเป็นดินทรายแป้งละเอียดหรือเนื้อดินละเอียด อาทิ ชุดดินตะกั่วทุ่ง (Tkt)

(2) พื้นที่น้ำทะเลเคยท่วมถึง (Former tidal flats) เป็นพื้นที่ที่น้ำทะเลเคยท่วมถึงในอดีต เป็นช่วงต่อระหว่างตะกอนทะเลกับตะกอนน้ำจืด มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ หรือเป็นแอ่งต่ำมีน้ำขังตลอดปี การระบายน้ำเลวมาก มีเนื้อดินเป็นดินทรายแป้งละเอียดหรือดินเหนียวที่มีการพัฒนาชั้นดินไม่มากนัก สีเทาอ่อน มีจุดประสีน้ำตาลแก่ น้ำตาลปนเหลือง และน้ำตาลปนเขียวมะกอก เช่น ชุดดินปัตตานี (Pti) ชุดดินมูโนะ (Mu) ชุดดินสมุทรปราการ (Sm) เป็นต้น บริเวณที่เป็นแอ่งต่ำมีน้ำขังตลอดปี อยู่ระหว่างเนินทรายหรือสันทรายชายฝั่งทะเล เรียกว่า “พรุ” ดินมีสีดำหรือเทาเข้ม มีการระบายน้ำเลวมาก อาทิ ชุดดินนราธิวาส (Nw)

(3) ที่ราบลุ่มระหว่างสันทราย (Swale) เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำหลังแนวสันทรายซึ่งเคยเป็นชายฝั่งทะเลที่น้ำทะเลเคยท่วมถึงมาก่อน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ เป็นดินสีเทา เนื้อดินเป็นทรายถึงทรายปนดินร่วน สีน้ำตาลปนเทาและเทา พบจุดประสีเหลืองปนแดงและน้ำตาลปนเหลือง การระบายน้ำเลวถึงเลวมาก มักอึดตัวด้วยน้ำตลอดเวลา มีเศษเปลือกหอยปะปนในเนื้อดิน เช่น ชุดดินวัลเปรียง (Wp) ชุดดินบางละมุง (Blm) เป็นต้น

3) ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plain) ที่ราบริมแม่น้ำหรือลำธาร หน้าฝนหรือหน้าน้ำ มักมีน้ำท่วมเป็นครั้งคราว เป็นสภาพพื้นที่ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพา และมีตะกอนเพิ่มมากขึ้นหลังน้ำท่วม พื้นที่จังหวัดปัตตานีพบส่วนของสันดินริมน้ำ (Levee) เป็นที่ดอน เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพาบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเป็นสันนูนขนานไปกับริมฝั่งแม่น้ำ การระบายน้ำค่อนข้างดีถึงดี เนื้อดินค่อนข้างหยาบ อาทิ ชุดดินตาซูน (Tkn)

4) ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain) เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ แต่ละฝั่งอาจมีที่ราบแบบขั้นบันไดหรือตะพักได้หลายระดับ แบ่งเป็น

(1) ตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace) เป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินสีเทา เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินทรายแป้งละเอียด สีเทา น้ำตาลปนเทา และน้ำตาล มีจุดประสีต่าง ๆ การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว เช่น ชุดดินพัทลุง (Ptl) ชุดดินโคกเคียน (Ko) ชุดดินท่าศาลา (Tsl) เป็นต้น

(2) ตะพักลำน้ำระดับกลางและระดับสูง (Middle and high terrace) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ดินต้นถึงชั้นกรวดลูกรังถึงดินสีเทา เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล เหลือง น้ำตาลปนแดงจนถึงแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินคอหงษ์ (Kh) ชุดดินลำภูรา (Ll) ชุดดินรือเสาะ (Ro) เป็นต้น

5) ที่ลาดเชิงเขา (Piedmont) เขา (Hill) ภูเขา (Mountain) มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ที่เกิดจากการที่หินผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือถูกเคลื่อนย้ายโดยแรงโน้มถ่วงของโลกในระยะทางใกล้ ๆ และถูกควบคุมด้วยลักษณะของโครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่พบหินปะปนในหน้าตัดดินและลอยหน้า แบ่งตามลักษณะและชนิดของหินดังนี้

(1) พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อละเอียดหรือหินในกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นหินดินดานและหินฟิลไลต์ ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกปานกลาง เนื้อดินเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินเหนียวปนชั้นส่วนหยาบมาก สีนํ้าตาล นํ้าตาลปนแดง และนํ้าตาลปนเหลือง การระบายน้ำดี พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน อาทิ ชุดดินนาทอน (Ntn)

(2) พัฒนาจากหินอัคนีชนิดหินแกรนิต ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินร่วนปนชั้นส่วนหยาบมาก สีนํ้าตาล นํ้าตาลปนแดงถึงแดง การระบายน้ำดี เช่น ชุดดินคลองนกระทุง (Knk) ชุดดินพังงา (Pga) เป็นต้น

6) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 ทรัพยากรดินมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่

ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของชุดดินที่พบมากของจังหวัดปัตตานี ในภาพที่ 1 - 5

1.5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดปัตตานี จากแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดปัตตานี

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	118,183	9.74
พื้นที่เกษตรกรรม	936,079	77.18
พื้นที่นา	219,488	18.10
พืชไร่	16	-
ไม้ยืนต้น	578,965	47.74
ไม้ผล	118,379	9.76
พืชสวน	205	0.02
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	81	-
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	18,945	1.56
พื้นที่ป่าไม้	73,847	6.09
พื้นที่น้ำ	39,028	3.22
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	45,586	3.77
รวม	1,212,723	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2564

1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดปัตตานี มีเนื้อที่ชลประทาน 380,762 ไร่ (ร้อยละ 31.40 ของพื้นที่จังหวัด) กระจายอยู่ใน 12 อำเภอ (ตารางผนวกที่ 2)

1.7 เขตปฏิรูปที่ดิน

เขตปฏิรูปที่ดิน ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มีเนื้อที่ 29,922 ไร่ (ร้อยละ 2.48 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอำเภอที่มีพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินมากที่สุด ได้แก่ อำเภอมายอ อำเภอสายบุรี และอำเภอหนองจิก ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 3)

1.8 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดปัตตานี มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมด ในปี 2563 จำนวน 84,164 ราย รวมพื้นที่ 305,684 ไร่ และกิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมาก ได้แก่ ยางพารา ข้าวนาปี ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 4)

ทะเบียนเกษตรกรผู้พืชสมุนไพร จากฐานข้อมูลกลาง (Farmer One) ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรกรได้ขึ้นทะเบียนปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดปัตตานี พื้นที่ 206 ไร่ เกษตรกร 33 ราย มีพืชสมุนไพรหลัก 12 ชนิด พืชสมุนไพรที่มีการปลูกมาก ได้แก่ กระเจี๊ยบแดง พริกไทย สมุนไพรอื่นๆ และตะไคร้หอม ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 5)

1.9 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดปัตตานีมีโรงงานด้านการเกษตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง 1 แห่ง (ตารางผนวกที่ 6)

2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูป โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสม เป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดของดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดปัตตานี มีพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรก ได้แก่ ยางพารา ข้าว ทุเรียน และมะพร้าว ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดปัตตานี

พืชเศรษฐกิจ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม
1. ยางพารา	435,488	46.52
2. ข้าว	160,781	17.18
3. ทุเรียน	112,348	12.00
4. มะพร้าว	70,802	7.56

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

2.1 ยางพารา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดปัตตานี เนื่องจากมีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีสภาพภูมิประเทศที่เหมาะสมในการปลูกยางพารา อีกทั้งเกษตรกรในจังหวัดปัตตานีส่วนใหญ่ได้รับความรู้ในการพัฒนาศักยภาพด้านการผลิตและการแปรรูปยางพาราอย่างต่อเนื่อง และส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายเดิมที่มีการปลูกยางพาราอย่างยาวนาน จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 6 - 7)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกยางพารา

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 238,082 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.13 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอยะรัง 50,114 ไร่ อำเภอสายบุรี 40,076 ไร่ และอำเภอโคกโพธิ์ 28,402 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 319,870 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.39 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอโคกโพธิ์ 72,933 ไร่ อำเภอยะหริ่ง 51,393 ไร่ และอำเภอสายบุรี 39,464 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 110,351 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.79 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอยะรัง 18,273 ไร่ อำเภอหนองจิก 16,237 ไร่ และอำเภอโคกโพธิ์ 12,138 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 458,382 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกยางพาราในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 142,854 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 60.00 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอยะรัง 30,167 ไร่ อำเภอสายบุรี 18,504 ไร่ และอำเภอทุ่งยางแดง 18,498 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 133,884 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 41.86 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอโคกโพธิ์ 51,669 ไร่ อำเภอมายอ 16,056 ไร่ และอำเภอยะรัง 13,934 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 107,946 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 97.82 ของพื้นที่ ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอยะรัง 18,035 ไร่ อำเภอโคกโพธิ์ 11,874 ไร่ และอำเภอยะมาอ 11,824 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 50,804 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกยางพาราแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกยางพารา และพื้นที่ปลูกยางพาราในชั้นความเหมาะสม ต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดสงขลามีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 281,214 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอสายบุรี 48,808 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอยะหริ่ง 47,277 ไร่ อำเภอโคกโพธิ์ 31,897 ไร่ และอำเภอยะรัง 28,571 ไร่ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 95,228 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 40.00 ของพื้นที่ เหมาะสมสูง พบมากในอำเภอสายบุรี 21,572 ไร่ อำเภอยะรัง 19,947 ไร่ อำเภอโคกโพธิ์ 10,633 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 185,986 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 58.14 ของพื้นที่เหมาะสมปานกลาง พบมากในอำเภอยะหริ่ง 45,172 ไร่ อำเภอสายบุรี 27,236 ไร่ อำเภอปะนาเระ 24,994 ไร่

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารารายอำเภอ จังหวัดปัตตานี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
กะพ้อ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	20,329 (100.00%)	3,683 (100.00%)	9,157 (100.00%)	9,887 (100.00%)	43,056 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	12,570 (61.83%)	1,980 (53.76%)	8,370 (91.41%)	3,107 (31.43%)	26,027 (60.45%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,759 (38.17%)	1,703 (46.24%)	-	-	9,462 (21.98%)
โคกโพธิ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	28,402 (100.00%)	72,933 (100.00%)	12,138 (100.00%)	47,508 (100.00%)	160,981 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	17,769 (62.56%)	51,669 (70.84%)	11,874 (97.83%)	7,346 (15.46%)	88,658 (55.07%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,633 (37.44%)	21,264 (29.16%)	-	-	31,897 (19.81%)
ทุ่งยางแดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	23,282 (100.00%)	11,196 (100.00%)	11,501 (100.00%)	28,065 (100.00%)	74,044 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	18,498 (79.45%)	7,082 (63.25%)	10,861 (94.44%)	6,497 (23.15%)	42,938 (57.99%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,784 (20.55%)	4,114 (36.75%)	-	-	8,898 (12.02%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ปะนาเระ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	11,004 (100.00%)	27,104 (100.00%)	1,422 (100.00%)	50,211 (100.00%)	89,741 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,573 (41.56%)	2,110 (7.78%)	1,422 (100.00%)	8,002 (15.94%)	16,107 (17.95%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,431 (58.44%)	24,994 (92.22%)	-	-	31,425 (35.02%)
มายอ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	23,544 (100.00%)	27,286 (100.00%)	11,891 (100.00%)	49,750 (100.00%)	112,471 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	15,848 (67.31%)	16,056 (58.84%)	11,824 (99.44%)	13,754 (27.65%)	57,482 (51.11%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,696 (32.69%)	11,230 (41.16%)	-	-	18,926 (16.83%)
เมืองปัตตานี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,871 (100.00%)	6,495 (100.00%)	2,943 (100.00%)	44,542 (100.00%)	58,851 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,608 (33.01%)	259 (3.99%)	2,943 (100.00%)	-	4,810 (8.17%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,263 (66.99%)	6,236 (96.01%)	-	-	9,499 (16.14%)
แม่ลาน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	14,040 (100.00%)	12,934 (100.00%)	8,270 (100.00%)	13,533 (100.00%)	48,777 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	10,977 (78.18%)	8,850 (68.42%)	8,216 (99.35%)	2,773 (20.49%)	30,816 (63.18%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,063 (21.82%)	4,084 (31.58%)	-	-	7,147 (14.65%)
ไม้แก่น	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,774 (100.00%)	13,362 (100.00%)	3,183 (100.00%)	10,589 (100.00%)	33,908 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,848 (42.04%)	1,654 (12.38%)	3,183 (100.00%)	-	7,685 (22.66%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,926 (57.96%)	11,708 (87.62%)	-	-	15,634 (46.11%)
ยะรัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	50,114 (100.00%)	22,558 (100.00%)	18,273 (100.00%)	36,434 (100.00%)	127,379 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	30,167 (60.20%)	13,934 (61.77%)	18,035 (98.70%)	4,242 (11.64%)	66,378 (52.11%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	19,947 (39.80%)	8,624 (38.23%)	-	-	28,571 (22.43%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ยะหริ่ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	5,816 (100.00%)	51,393 (100.00%)	7,408 (100.00%)	61,792 (100.00%)	126,409 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	3,710 (63.79%)	6,222 (12.11%)	7,408 (100.00%)	-	17,340 (13.72%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,106 (36.21%)	45,172 (87.90%)	-	-	47,278 (37.40%)
สายบุรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	40,076 (100.00%)	39,464 (100.00%)	7,928 (100.00%)	35,673 (100.00%)	123,141 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	18,504 (46.17%)	12,228 (30.99%)	7,574 (95.53%)	4,903 (13.74%)	43,209 (35.09%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	21,572 (53.83%)	27,236 (69.01%)	-	-	48,808 (39.64%)
หนองจิก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	9,830 (100.00%)	31,462 (100.00%)	16,237 (100.00%)	70,398 (100.00%)	127,927 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5,782 (58.82%)	11,840 (37.63%)	16,236 (99.99%)	180 (0.26%)	34,038 (26.61%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,048 (41.18%)	19,621 (62.36%)	-	-	23,669 (18.50%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	238,082 (100.00%)	319,870 (100.00%)	110,351 (100.00%)	458,382 (100.00%)	1,126,685 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	142,854 (60.00%)	133,884 (41.86%)	107,946 (97.82%)	50,804 (11.08%)	435,488 (38.65%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	95,228 (40.00%)	185,986 (58.14%)	-	-	281,214 (24.96%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกยางพารา คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกมะพร้าว (S3+N) 24,697 ไร่ และพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 15,343 ไร่ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา

อำเภอ	มะพร้าว			ข้าว		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
กะพ้อ	-	4	4	1,051	1	1,052
โคกโพธิ์	4	-	4	3,266	33	3,299
ทุ่งยางแดง	-	1	1	693	2	695
ปะนาเระ	5,567	11	5,578	855	1,460	2,315
มายอ	22	-	22	2,066	161	2,227
เมืองปัตตานี	604	-	604	-	1,138	1,138
แม่ลาน	-	-	-	579	6	585
ไม้แก่น	2,025	-	2,025	109	66	175
ยะรัง	-	0	-	290	2	292
ยะหริ่ง	4,701	0	4,701	-	1,453	1,453
สายบุรี	4,671	7	4,678	1,164	362	1,526
หนองจิก	7,080	-	7,080	147	439	586
รวม	24,674	23	24,697	10,220	5,123	15,343

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกยางพาราต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกยางพาราในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น ระบบส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือ พื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกยางพารา ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอยะรัง อำเภอสายบุรี อำเภอทุ่งยางแดง เป็นต้น

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือ พื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกยางพารา เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอมายอ อำเภอยะรัง เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น ทำการเกษตรผสมผสานหรือพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า โดยพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.2 ข้าว

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดปัตตานีในลำดับที่ 2 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 และภาพที่ 8 - 9)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 174,819 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.57 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวอยู่มากในอำเภอยะรัง 40,512 ไร่ อำเภอมายอ 34,208 ไร่ และอำเภอโคกโพธิ์ 26,992 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 68,559 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.10 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวอยู่มากในอำเภอโคกโพธิ์ 18,298 ไร่ อำเภอหนองจิก 9,744 ไร่ และอำเภอสายบุรี 7,668 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 145,804 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.98 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอยะหริ่ง 43,558 ไร่ อำเภอหนองจิก 29,349 ไร่ อำเภอปะนาเระ 25,605 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 733,911 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 67,241 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 41.82 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอยะรัง 14,462 ไร่ อำเภอโคกโพธิ์ 13,734 ไร่ และอำเภอมายอ 12,018 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 26,436 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.44 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอโคกโพธิ์ 9,333 ไร่ อำเภอทุ่งยางแดง 3,773 ไร่ และอำเภอสายบุรี 3,146 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 61,604 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 38.32 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอยะหริ่ง 18,881 ไร่ อำเภอปะนาเระ 15,370 ไร่ และอำเภอเมืองปัตตานี 7,386 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 5,500 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 149,701 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอสายบุรี 11,507 ไร่ อำเภอแม่ลาน 10,118 ไร่ อำเภอเมืองปัตตานี 8,399 ไร่ และอำเภอยะหริ่ง 5,570 ไร่ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 107,978 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 61.54 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอยะรัง 26,050 ไร่ อำเภอมายอ 22,190 ไร่ อำเภอหนองจิก 21,062 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 42,123 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 61.44 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอโคกโพธิ์ 8,965 ไร่ อำเภอหนองจิก 8,816 ไร่ อำเภอสายบุรี 4,522 ไร่

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดปัตตานี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
กะพ้อ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,891 (100.00%)	1,953 (100.00%)	1,047 (100.00%)	37,237 (100.00%)	43,128 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,635 (56.55%)	1,094 (56.02%)	1,047 (100.00%)	49 (0.13%)	3,825 (8.87%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,256 (43.45%)	859 (43.98%)	-	-	2,115 (4.90%)
โคกโพธิ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	26,992 (100.00%)	18,298 (100.00%)	5,548 (100.00%)	110,106 (100.00%)	160,944 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	13,734 (50.88%)	9,333 (51.01%)	3,948 (71.16%)	33 (0.03%)	27,048 (16.81%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	13,258 (49.12%)	8,965 (48.99%)	-	-	22,223 (13.81%)
ทุ่งยางแดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,732 (100.00%)	7,356 (100.00%)	690 (100.00%)	63,268 (100.00%)	74,046 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,860 (68.08%)	3,773 (51.29%)	690 (100.00%)	112 (0.18%)	6,435 (8.69%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	872 (31.92%)	3,583 (48.71%)	-	-	4,455 (6.02%)
ปะนาเระ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,761 (100.00%)	2,781 (100.00%)	25,605 (100.00%)	57,908 (100.00%)	89,055 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,761 (100.00%)	1,425 (51.24%)	15,370 (60.03%)	1,467 (2.53%)	21,023 (23.61%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	1,356 (48.76%)	-	-	1,356 (1.52%)
มายอ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	34,208 (100.00%)	3,601 (100.00%)	9,598 (100.00%)	65,072 (100.00%)	112,479 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	12,018 (35.13%)	1,159 (32.19%)	4,013 (41.81%)	163 (0.25%)	17,353 (15.43%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	22,190 (64.87%)	2,442 (67.81%)	-	-	24,632 (21.90%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เมือง ปัตตานี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,076 (100.00%)	5,140 (100.00%)	13,384 (100.00%)	32,757 (100.00%)	58,357 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,754 (38.92%)	1,063 (20.68%)	7,386 (55.19%)	1,255 (3.83%)	12,458 (21.35%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,322 (61.08%)	4,077 (79.32%)	-	-	8,399 (14.39%)
แม่ลาน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	12,877 (100.00%)	4,219 (100.00%)	577 (100.00%)	31,104 (100.00%)	48,777 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,905 (38.09%)	2,073 (49.13%)	577 (100.00%)	6 (0.02%)	7,561 (15.50%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,972 (61.91%)	2,146 (50.87%)	-	-	10,118 (20.74%)
ไม้แก่น	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	998 (100.00%)	1,140 (100.00%)	8,319 (100.00%)	23,327 (100.00%)	33,784 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	399 (39.98%)	104 (9.12%)	1,463 (17.59%)	66 (0.28%)	2,032 (6.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	599 (60.02%)	1,036 (90.88%)	-	-	1,635 (4.84%)
ยะรัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	40,512 (100.00%)	3,207 (100.00%)	470 (100.00%)	83,200 (100.00%)	127,389 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	14,462 (35.70%)	1,444 (45.03%)	304 (64.68%)	6 (0.01%)	16,216 (12.73%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	26,050 (64.30%)	1,763 (54.97%)	-	-	27,813 (21.83%)
ยะหริ่ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,587 (100.00%)	3,452 (100.00%)	43,558 (100.00%)	73,052 (100.00%)	124,649 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,575 (34.34%)	894 (25.90%)	18,881 (43.35%)	1,458 (2.00%)	22,808 (18.30%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,012 (65.66%)	2,558 (74.10%)	-	-	5,570 (4.47%)
สายบุรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	12,553 (100.00%)	7,668 (100.00%)	7,659 (100.00%)	94,934 (100.00%)	122,814 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5,568 (44.36%)	3,146 (41.03%)	1,862 (24.31%)	416 (0.44%)	10,992 (8.95%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,985 (55.64%)	4,522 (58.97%)	-	-	11,507 (9.37%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				รวม
		S1	S2	S3	N	
หนองจิก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	26,632 (100.00%)	9,744 (100.00%)	29,349 (100.00%)	61,946 (100.00%)	127,671 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5,570 (20.91%)	928 (9.52%)	6,063 (20.66%)	469 (0.76%)	13,030 (10.21%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	21,062 (79.09%)	8,816 (90.48%)	-	-	29,878 (23.40%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	174,819 (100.00%)	68,559 (100.00%)	145,804 (100.00%)	733,911 (100.00%)	1,123,093 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	67,241 (38.46%)	26,436 (38.56%)	61,604 (42.25%)	5,500 (0.75%)	160,781 (14.32%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	107,578 (61.54%)	42,123 (61.44%)	-	-	149,701 (13.33%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าว คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกยางพารา (S3) 67,051 ไร่ และพื้นที่ปลูกทุเรียน (N) 13,205 ไร่ แต่เนื่องจากนโยบายของคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการข้าวต้องการรักษาคุณภาพผลผลิตข้าว ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว

อำเภอ	ยางพารา			ทุเรียน		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
กะพ้อ	839	-	839	-	184	184
โคกโพธิ์	8,755	-	8,755	-	1,904	1,904
ทุ่งยางแดง	1,339	-	1,339	-	475	475
ปะนาเระ	94	-	94	-	-	-
มายอ	10,264	-	10,264	-	1,619	1,619
เมืองปัตตานี	1,462	-	1,462	-	-	-
แม่ลาน	7,265	-	7,265	-	307	307
ไม้แก่น	705	-	705	-	268	268
ยะรัง	16,652	-	16,652	-	6,457	6,457
ยะหริ่ง	2,137	-	2,137	-	-	-
สายบุรี	5,053	-	5,053	-	1,991	1,991
หนองจิก	12,486	-	12,486	-	-	-
รวม	67,051	-	67,051	-	13,205	13,205

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือ พื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าว ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัดปัตตานี โดยกระจายอยู่ในอำเภอยะรัง อำเภอโคกโพธิ์ และอำเภอมายอ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือ พื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรด เป็นต้น ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอหนองจิก และอำเภอสายบุรี เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกข้าว มีต้นทุนต่ำกว่า และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.3 ทูเรียน

ทูเรียนเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดปัตตานีในลำดับที่ 3 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 7 และภาพที่ 10 - 11)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกทูเรียน

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 379,295 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.66 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภอโคกโพธิ์ 78,300 ไร่ อำเภอยะรัง 62,241 ไร่ อำเภอสายบุรี 49,725 ไร่ เป็นต้น

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 93,659 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.31 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภอโคกโพธิ์ 20,692 ไร่ อำเภอมายอ 17,591 ไร่ อำเภอทุ่งยางแดง 14,152 ไร่ เป็นต้น

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 105,299 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.98 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภอยะรัง 23,783 ไร่ อำเภอสายบุรี 22,925 ไร่ อำเภอหนองจิก 22,726 ไร่ เป็นต้น

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 548,505 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกทูเรียนในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 80,681 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.27 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอยะรัง 35,338 ไร่ อำเภอสายบุรี 14,763 ไร่ อำเภอโคกโพธิ์ 9,624 ไร่ เป็นต้น

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 9,279 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.91 ของพื้นที่ ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอยะรัง 2,838 ไร่ อำเภอโคกโพธิ์ 2,349 ไร่ อำเภอมายอ 1,232 ไร่ เป็นต้น

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 7,390 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.02 ของพื้นที่ ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอสายบุรี 3,046 ไร่ อำเภอไม้แก่น 2,716 ไร่ อำเภอมายอ 1,116 ไร่ เป็นต้น

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 14,998 ไร่

3) พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกทุเรียนแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกทุเรียนและพื้นที่ปลูกทุเรียนในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 382,996 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพ คงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอโคกโพธิ์ 87,019 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอสายบุรี 42,046 ไร่ อำเภอ พูงยางแดง 40,338 ไร่ และอำเภอมายอ 39,961 ไร่ ตามลำดับ

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 298,614 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 78.73 ของ พื้นที่ที่เหมาะสมสูง พบมากในอำเภออำเภอโคกโพธิ์ 68,677 ไร่ อำเภอสายบุรี 34,962 ไร่ อำเภอยะหริ่ง 32,288 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 84,380 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 90.09 พื้นที่ที่เหมาะสมปานกลาง พบมากในอำเภอโคกโพธิ์ 18,343 ไร่ อำเภอมายอ 16,359 ไร่ อำเภอพูงยางแดง 13,301 ไร่

ตารางที่ 7 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของทุเรียนรายอำเภอ จังหวัดปัตตานี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
กะพ้อ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	22,574 (100.00%)	9,613 (100.00%)	-	10,873 (100.00%)	43,060 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5,351 (23.70%)	635 (6.61%)	-	193 (1.78%)	6,179 (14.35%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	17,223 (76.30%)	8,978 (93.39%)	-	-	26,201 (60.85%)
โคกโพธิ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	78,300 (100.00%)	20,692 (100.00%)	2,007 (100.00%)	59,991 (100.00%)	160,990 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	9,624 (12.29%)	2,349 (11.35%)	505 (25.16%)	1,969 (3.28%)	14,447 (8.97%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	68,678 (87.71%)	18,343 (88.65%)	-	-	87,019 (54.05%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ทุ่งยางแดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	29,938 (100.00%)	14,152 (100.00%)	92 (100.00%)	29,863 (100.00%)	74,045 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,901 (9.69%)	851 (6.01%)	-	521 (1.74%)	4,273 (5.77%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	27,037 (90.31%)	13,301 (93.99%)	-	-	40,338 (54.48%)
ปะนาเระ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	17,964 (100.00%)	520 (100.00%)	19,483 (100.00%)	51,780 (100.00%)	89,747 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	7 (0.04%)	23 (0.04%)	30 (0.03%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	17,964 (100.00%)	520 (100.00%)	-	-	18,484 (20.60%)
มายอ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	30,296 (100.00%)	17,591 (100.00%)	2,465 (100.00%)	62,128 (100.00%)	112,480 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	6,695 (22.10%)	1,232 (7.00%)	1,116 (45.27%)	2,112 (3.40%)	11,155 (9.92%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	23,601 (77.90%)	16,359 (93.00%)	-	-	39,960 (35.53%)
เมืองปัตตานี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,641 (100.00%)	552 (100.00%)	3,174 (100.00%)	47,491 (100.00%)	58,858 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,641 (100%)	552 (100%)	-	-	8,193 (13.92%)
แม่ลาน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	22,362 (100.00%)	5,144 (100.00%)	-	21,272 (100.00%)	48,778 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,339 (10.46%)	228 (4.43%)	-	309 (1.45%)	2,876 (5.90%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	20,023 (89.54%)	4,916 (95.57%)	-	-	24,939 (51.13%)
ไม้แก่น	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	11,492 (100.00%)	-	8,644 (100.00%)	13,774 (100.00%)	33,910 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	3,670 (31.94%)	-	2,716 (31.42%)	655 (4.76%)	7,041 (20.76%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,822 (68.06%)	-	-	-	7,822 (23.07%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ยะรัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	62,241 (100.00%)	11,934 (100.00%)	-	53,216 (100.00%)	127,391 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	35,338 (56.78%)	2,838 (23.78%)	-	6,731 (12.65%)	44,907 (35.25%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	26,903 (43.22%)	9,096 (76.22%)	-	-	35,999 (28.26%)
ยะหริ่ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	32,288 (100.00%)	1,139 (100.00%)	23,783 (100.00%)	69,200 (100.00%)	126,410 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	32,288 (100%)	1,139 (100%)	-	-	33,427 (26.44%)
สายบุรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	49,725 (100.00%)	8,230 (100.00%)	22,925 (100.00%)	42,261 (100.00%)	123,141 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	14,763 (29.69%)	1,146 (13.92%)	3,046 (13.29%)	2,485 (5.88%)	21,440 (17.41%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	34,962 (70.31%)	7,084 (86.08%)	-	-	42,046 (34.14%)
หนองจิก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	14,474 (100.00%)	4,092 (100.00%)	22,726 (100.00%)	86,656 (100.00%)	127,948 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	14,474 (100%)	4,092 (100%)	-	-	18,566 (14.51%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	379,295 (100.00%)	93,659 (100.00%)	105,299 (100.00%)	548,505 (100.00%)	1,126,758 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	80,681 (21.27%)	9,279 (9.91%)	7,390 (7.02%)	14,998 (2.73%)	112,348 (9.97%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	298,614 (78.73%)	84,380 (90.09%)	-	-	382,994 (33.99%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกทุเรียน คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกยางพารา (S3) 23,684 ไร่ และพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 12,204 ไร่ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตทุเรียน

อำเภอ	ยางพารา			ข้าว		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
กะพ้อ	7,568	-	7,568	1,051	49	1,100
โคกโพธิ์	2,359	-	2,359	3,266	25	3,291
ทุ่งยางแดง	9,570	-	9,570	693	110	803
ปะนาเระ	-	-	-	854	506	1,360
มายอ	495	-	495	2,066	14	2,080
เมืองปัตตานี	-	-	-	-	336	336
แม่ลาน	986	-	986	580	6	586
ไม้แก่น	-	-	-	109	4	113
ยะรัง	1,319	-	1,319	290	6	296
ยะหริ่ง	-	-	-	-	585	585
สายบุรี	1,387	-	1,387	1,164	302	1,466
หนองจิก	-	-	-	147	41	188
รวม	23,684	-	23,684	10,220	1,984	12,204

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกทุเรียนต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกทุเรียนในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น พื้นที่ปลูกทุเรียนในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือ พื้นที่ปลูกทุเรียนในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกทุเรียนซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกทุเรียนที่สำคัญของจังหวัดปัตตานี โดยกระจายอยู่ในอำเภอยะรัง อำเภอสายบุรี อำเภอโคกโพธิ์

พื้นที่ปลูกทุเรียนในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือ พื้นที่ปลูกทุเรียนในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกทุเรียน เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรด เป็นต้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอยะรัง อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอมายอ

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกทุเรียน มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.4 มะพร้าว

มะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดปัตตานีในลำดับที่ 4 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 9 และภาพที่ 12 - 13)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกมะพร้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 88,957 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.89 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภอยะรัง 29,604 ไร่ อำเภอสายบุรี 9,737 ไร่ อำเภอหนองจิก 8,333 ไร่ เป็นต้น

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 352,163 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.26 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภอโคกโพธิ์ 87,974 ไร่ อำเภอสายบุรี 46,483 ไร่ อำเภอยะรัง 41,949 ไร่ เป็นต้น

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 111,956 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.94 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายอยู่ในอำเภอยะหริ่ง 23,783 ไร่ อำเภอสายบุรี 22,950 ไร่ อำเภอหนองจิก 22,726 ไร่ เป็นต้น

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 573,652 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกมะพร้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 2,299 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.25 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอหนองจิก 944 ไร่ อำเภอยะรัง 537 ไร่ อำเภอสายบุรี 310 ไร่ เป็นต้น

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 32,596 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 46.04 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอยะหริ่ง 14,001 ไร่ อำเภอปะนาเระ 6,422 ไร่ อำเภอสายบุรี 6,350 ไร่ เป็นต้น

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 24,568 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 34.70 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอหนองจิก 7,049 ไร่ อำเภอปะนาเระ 5,543 ไร่ อำเภอยะหริ่ง 4,681 ไร่ เป็นต้น

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 11,339 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมะพร้าวแต่ไม่ใช่พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกมะพร้าวและพื้นที่ปลูกมะพร้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 406,225 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอโคกโพธิ์ 93,187 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอยะรัง 70,322 ไร่ อำเภอสายบุรี 49,560 ไร่ และอำเภอมายอ 45,506 ไร่ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 86,658 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 97.42 ของพื้นที่เหมาะสมสูง พบมากในอำเภอยะรัง 29,067 ไร่ อำเภอสายบุรี 9,427 ไร่ อำเภอหนองจิก 7,389 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 319,567 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 90.74 พื้นที่เหมาะสมปานกลาง พบมากในอำเภอโคกโพธิ์ 87,868 ไร่ อำเภอยะรัง 41,255 ไร่ อำเภอสายบุรี 40,133 ไร่

ตารางที่ 9 พื้นที่ศักยภาพของที่ดินและพื้นที่ปลูกจริงของมะพร้าวรายอำเภอ จังหวัดปัตตานี

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
กะพ้อ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,967 (100.00%)	20,910 (100.00%)	2,856 (100.00%)	16,297 (100.00%)	43,030 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	12 (0.40%)	482 (2.31%)	-	97 (0.60%)	591 (1.37%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,955 (99.60%)	20,428 (97.69%)	-	-	23,383 (54.34%)
โคกโพธิ์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	5,319 (100.00%)	87,974 (100.00%)	4,823 (100.00%)	62,874 (100.00%)	160,990 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	106 (0.12%)	4 (0.08%)	20 (0.03%)	130 (0.08%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	5,319 (100.00%)	87,868 (99.88%)	-	-	93,187 (57.88%)
ทุ่งยางแดง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3,037 (100.00%)	30,706 (100.00%)	152 (100.00%)	40,149 (100.00%)	74,044 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	166 (0.54%)	-	75 (0.19%)	241 (0.33%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,037 (100.00%)	30,540 (99.46%)	-	-	33,577 (45.35%)
ปะนาเระ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	30 (100.00%)	18,454 (100.00%)	19,483 (100.00%)	51,780 (100.00%)	89,747 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	11 (36.67%)	6,422 (34.80%)	5,543 (28.45%)	3,481 (6.72%)	15,457 (17.22%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	19 (63.33%)	12,032 (65.20%)	-	-	12,051 (13.43%)
มายอ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	5,780 (100.00%)	40,021 (100.00%)	2,889 (100.00%)	63,790 (100.00%)	112,480 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	38 (0.66%)	257 (0.64%)	22 (0.76%)	35 (0.05%)	352 (0.31%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	5,742 (99.34%)	39,764 (99.36%)	-	-	45,506 (40.46%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เมือง ปัตตานี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,871 (100.00%)	3,322 (100.00%)	3,174 (100.00%)	47,491 (100.00%)	58,858 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	205 (4.21%)	431 (12.97%)	602 (18.97%)	539 (1.13%)	1,777 (3.02%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,666 (95.79%)	2,891 (87.03%)	-	-	7,557 (12.84%)
แม่ลาน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,362 (100.00%)	19,109 (100.00%)	-	22,307 (100.00%)	48,778 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	3 (0.02%)	-	-	3 (0.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,362 (100.00%)	19,106 (99.98%)	-	-	26,468 (54.26%)
ไม้แก่น	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,101 (100.00%)	5,391 (100.00%)	8,644 (100.00%)	13,774 (100.00%)	33,910 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	32 (0.52%)	2,658 (49.30%)	2,016 (23.32%)	156 (1.13%)	4,862 (14.34%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,069 (99.48%)	2,733 (50.70%)	-	-	8,802 (25.96%)
ยะรัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	29,604 (100.00%)	41,949 (100.00%)	476 (100.00%)	55,363 (100.00%)	127,392 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	537 (1.81%)	694 (1.65%)	-	209 (0.38%)	1,440 (1.13%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	29,067 (98.19%)	41,255 (98.35%)	-	-	70,322 (55.20%)
ยะหริ่ง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	5,816 (100.00%)	27,611 (100.00%)	23,783 (100.00%)	69,200 (100.00%)	126,410 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	210 (3.61%)	14,001 (50.71%)	4,681 (19.68%)	3,541 (5.12%)	22,433 (17.75%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	5,606 (96.39%)	13,610 (49.29%)	-	-	19,216 (15.20%)
สายบุรี	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	9,737 (100.00%)	46,483 (100.00%)	22,950 (100.00%)	43,971 (100.00%)	123,141 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	310 (3.18%)	6,350 (13.66%)	4,651 (20.27%)	1,417 (3.22%)	12,728 (10.34%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	9,427 (96.82%)	40,133 (86.34%)	-	-	49,560 (40.25%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
หนองจิก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	8,333 (100.00%)	10,233 (100.00%)	22,726 (100.00%)	86,656 (100.00%)	127,948 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	944 (11.33%)	1,026 (10.03%)	7,049 (31.02%)	1,769 (2.04%)	10,788 (8.43%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,389 (88.67%)	9,207 (89.97%)	-	-	16,596 (12.97%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	88,957 (100.00%)	352,163 (100.00%)	111,956 (100.00%)	573,652 (100.00%)	1,126,728 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,299 (2.58%)	32,596 (9.26%)	24,568 (21.94%)	11,339 (1.98%)	70,802 (6.28%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	86,658 (97.42%)	319,567 (90.74%)	-	-	406,225 (36.05%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกมะพร้าว คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 11,958 ไร่ และพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (S3) 439 ไร่ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมะพร้าว

อำเภอ	ข้าว			ปาล์มน้ำมัน		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
กะป้อ	1,051	1	1,052	-	-	-
โคกโพธิ์	3,266	9	3,275	-	-	-
ทุ่งยางแดง	693	2	695	-	-	-
ปะนาเระ	854	506	1,360	64	-	64
มายอ	2,066	-	2,066	-	-	-
เมืองปัตตานี	-	336	336	32	-	32
แม่ลาน	579	6	585	-	-	-
ไม้แก่น	109	4	113	128	-	128
ยะรัง	290	-	290	5	-	5
ยะหริ่ง	1	584	585	175	-	175
สายบุรี	1,164	249	1,413	5	-	5
หนองจิก	147	41	188	30	-	30
รวม	10,220	1,738	11,958	439	-	439

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกมะพร้าวต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมะพร้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือ พื้นที่ปลูกมะพร้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกมะพร้าวซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกปาล์มน้ำมันที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอหนองจิก อำเภอยะรัง อำเภอสายบุรี

พื้นที่ปลูกมะพร้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือ พื้นที่ปลูกมะพร้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกมะพร้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรด เป็นด่าง และแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ อำเภอสายบุรี

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกมะพร้าวมีต้นทุนต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

3.1 ส้มโอบูโกยะรัง เป็นส้มโอที่มีกำเนิดมาจากส้มโอพันธุ์ทองดินนครชัยศรี เกษตรกรบ้านต้นมะขาม ตำบลเมาะมาวี อำเภอยะรัง ชื่อมารับประทานโดยผลที่ชื่อมาจากการประทับตราด้วยตัวอักษรจีน และเห็นว่ามียุทธชาติดีจึงได้นำเมล็ดไปปลูกและขยายพันธุ์ ต่อมาเกิดการกลายพันธุ์ทำให้เกิดส้มโอพันธุ์ใหม่ที่มีรสชาติหวาน หอม อร่อย เปลือกบาง เนื้อนิ่ม มีขนคล้ายกำมะหยี่ปกคลุมทั่วผล เนื้อสีแดงทับทิม บางผลมีเมล็ดลีบ และขนาดเล็ก ถ้าไม่แก่จัดจะมีรสอมเปรี้ยวเล็กน้อย และได้เรียกส้มโอดังกล่าวเป็นภาษามลายูว่า ส้มโอบูโก ซึ่งมีความหมายว่าส้มที่ประทับตรานั้นเอง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ปลูกส้มโอมากที่สุด ประมาณ 635 ไร่ สามารถปลูกได้ทั้งที่ลุ่มและที่ดอน เนื่องจากสภาพพื้นที่โดยทั่วไปของอำเภอยะรังเป็นที่ราบลุ่ม สภาพดินเป็นดินเหนียวปนทราย มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่านคือแม่น้ำปัตตานี ไหลผ่านตลอดทั้งพื้นที่และไหลลงสู่อ่าวไทยบริเวณปากแม่น้ำปัตตานี บางส่วนไหลมาจากเทือกเขา สันกาลาคีรี จังหวัดยะลา และแม่น้ำจากประเทศมาเลเซีย แม่น้ำสายสำคัญเหล่านี้ได้พัดพาธาตุอาหารสำหรับพืชจำนวนมากจากต้นน้ำไหลบ่าลงสู่ที่ราบเบื้องล่าง ทำให้สภาพดินในอำเภอยะรังมีความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากดินตะกอนที่แม่น้ำปัตตานีพัดพามาทับถมกัน ชั้นดินบางแห่งเป็นศิลาแลงอ่อน มีเหล็กและแมงกานีสปะปนอยู่ด้วย จึงเหมาะสมต่อการเพาะปลูก และส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะไม้ผลในพื้นที่อำเภอยะรังเป็นที่ต้องการของตลาดเพราะมีรสชาติดี และถือว่าเป็นส้มโอที่มีชื่อเสียงของจังหวัดปัตตานี เป็นสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ทั้งยังเป็นพื้นที่แหล่งกำเนิดของส้มโอพันธุ์ทับทิมสยาม และส้มโอบูโกยะรังได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2559 ปัจจุบันราคาอยู่ที่ลูกละ 100 บาท

3.2 ลูกหยี เป็นไม้ผลพืชพื้นถิ่นขึ้นชื่อของจังหวัดปัตตานี และมีจำนวนต้นหยีมากที่สุดในพื้นที่ อ.ยะรัง จ.ปัตตานี เป็นไม้ยืนต้นเนื้อแข็งขนาดใหญ่สูงใหญ่คล้ายต้นยางนา มีอายุยืนนับร้อยปีและสามารถเจริญเติบโตได้เองตามธรรมชาติ ในอดีตการปลูกต้นหยีมักปลูกเพื่อแสดงแนวเขตที่ดินหรือที่สวน

ของตนเอง หรือนำไม้มาสร้างบ้าน ในอำเภอยะรังมีต้นหยีอายุเกินร้อยปีอยู่เกือบร้อยต้น มีต้นหยีรุ่นลูกรุ่นหลานรวม 3 พันกว่าต้น ซึ่งในจำนวนนี้มีต้นที่ออกผลอยู่พันกว่าต้น ความพิเศษของต้นหยีก็คือ นับจากวันที่เริ่มปลูกจนถึงวันที่ออกผลนั้นต้องใช้เวลายาวนานราว 30 ปี การเก็บลูกหยีก็ต้องให้ผู้ชำนาญการปีนขึ้นไปถึงยอดแล้วตัดกิ่งที่มีผลลงมา ตัดกิ่งด้านไหนปีหน้าด้านนั้นก็เลยไม่ออกผลอีก ต้องรอปีถัดไป เพราะต้นหยีจะออกผลตามกิ่งที่มีอายุเท่านั้น โดยการเก็บลูกหยีนั่นที่นี้จะเก็บปีเว้นปี ลักษณะผลลูกหยีจะออกเป็นช่อผลดิบจะมีสีเขียวเมื่อสุกเปลือกจะออกสีดำเนื้อด้านในจะเป็นสีเหลืองอมน้ำตาลรสชาติจะออกเปรี้ยวเมล็ดจะมีลักษณะแบนเป็นสีน้ำตาล ส่วนลูกหยีที่สุกแล้วนอกจากกินผลสดแล้ว ภูมิปัญญาของชาวบ้านยังมีวิธีการเก็บรักษาผลลูกหยีและวิธีการแปรรูปพัฒนามาเป็นผลิตภัณฑ์ลูกหยี ยะรังในรูปแบบต่าง ๆ การแปรรูปลูกหยีคุณภาพดีที่สุดในช่วงต้นฤดูการเก็บเกี่ยวคือ ลูกหยีเชื่อม จากนั้นก็จะนำมาแปรรูปเป็นน้ำลูกหยี ลูกหยีทรงเครื่อง น้ำพริกลูกหยี เยลลี่ลูกหยี สบู่ลูกหยี และสินค้าที่คนคุ้นเคยกันดีอย่าง ลูกหยีกวน และลูกหยีฉาบ ปัจจุบันมีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ซอสลูกหยีอีกด้วย ทำให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่อของจังหวัดชายแดนใต้ สร้างรายได้ให้กับชาวสวนในพื้นที่ได้พอสมควร ทางด้านเศรษฐกิจที่นี้จะมีการทำในรูปแบบต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ บริหารการจัดการควบคุมตั้งแต่จุดเริ่มต้นการผลิตไปสู่การจำหน่าย โดยผลผลิตนั้นจะเก็บได้ในช่วงเดือนสิงหาคมและเดือนกันยายนเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีการตั้งกลุ่มอนุรักษ์ต้นหยี และกำหนดกฎในการดูแลรักษา จากการทำอำเภอยะรังเป็นแหล่งต้นหยีมากมายหลายพันต้นเป็นพืชพื้นถิ่นที่มีนัยสำคัญทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของพื้นที่ ทางจังหวัดปัตตานีจึงได้ยื่นขอขึ้นทะเบียนในปี 2562 และได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2563 ในนาม “ลูกหยียะรัง”

3.3 พืชสมุนไพร ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green Economy) หรือ เศรษฐกิจชีวภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ พืชสมุนไพรเป็นเรื่องหนึ่งที่มีความสนใจ เนื่องจากเป็นแหล่งของสารสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การแพทย์ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และเครื่องสำอาง จึงสนับสนุนให้พืชสมุนไพรเป็นพืชทางเลือกในปี 2564 โดยดำเนินการภายใต้ตลาดนำการผลิต และหากทิศทางการตลาดสมุนไพรขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจะช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร มีรายได้และความมั่นคงในการดำรงชีพ จากฐานข้อมูล Agri-Map Online จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพรได้หลายชนิด เช่น ขมิ้นชัน กระชายดำ ไพล เป็นต้น

ขมิ้นชัน เป็นพืชปลูกง่าย ชอบแสงแดดจัด และมีความชื้นสูง ชอบดินร่วนซุย มีการระบายน้ำดี ไม่ชอบน้ำขัง เกษตรกรสามารถปลูกขมิ้นชันแซมในสวนเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ และมีรายได้ระหว่างรอการเติบโตของไม้ผล ไม้ยืนต้น โดยพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกขมิ้นชันที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 105,894 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอสายบุรี อำเภอยะหริ่ง อำเภอยะรัง อำเภอกะพ้อ และอำเภอปะนาเระ เป็นต้น

กระชายดำ เป็นพืชที่ชอบที่ร่ม ดินร่วนซุยหรือเป็นดินปนทรายที่มีการระบายน้ำได้ดี ชอบอากาศหนาวเย็น และขยายพันธุ์ด้วยวิธีการแบ่งเหง้า สามารถขยายพันธุ์ได้ตลอดทั้งปี แต่จำเป็นต้องการให้หัวหรือเหง้ามีคุณภาพต้องปลูกและเก็บเกี่ยวตามฤดูกาล คือปลูกในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม โดยพื้นที่จังหวัด

ปัตตานีมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกกระชายดำที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 105,852 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอสายบุรี อำเภอยะหริ่ง อำเภอยะรัง อำเภอเกาะพ้อ และอำเภอปะนาเระ เป็นต้น

โพล เจริญได้ดีในดินร่วนซุย ปลูกง่าย ดูแลง่าย สามารถปลูกแซมระหว่างแปลงพืชหลักได้ โดยพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกโพลที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 61,536 ไร่ อยู่ในอำเภอยะหริ่ง อำเภอยะรัง อำเภอสายบุรี อำเภอปะนาเระ และอำเภอหนองจิก เป็นต้น

4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1 ยางพารา

1) **พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 142,854 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภออำเภอยะรัง อำเภอสายบุรี และอำเภอทุ่งยางแดง ตามลำดับ ทั้งนี้ตามมาตรการยุทธศาสตร์ยางพาราระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) เน้นให้มีการเพิ่มผลผลิตยางพาราต่อไร่ต่อปี จากปกติเฉลี่ยอยู่ที่ 224 กิโลกรัมต่อไร่ เป็น 360 กิโลกรัมต่อไร่ ภายในปี 2579 นั้น ควรมีการจัดการที่เหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ การคัดเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และต้านทานโรค การปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ การปลูกพืชแซม และพืชคลุมดินให้เหมาะสมเพราะมีผลต่อการเจริญเติบโตของยาง การบำรุงรักษา การใส่ปุ๋ยการตัดแต่งกิ่ง และเทคนิคการกรีดยางให้มีปริมาณน้ำยางสูงมีคุณภาพและตรงตามมาตรฐาน เน้นการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง ส่งเสริมให้เกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่มีความเข้มแข็ง มีการบริหารงานแบบมืออาชีพและสามารถถ่ายทอดกิจการให้กับคนรุ่นใหม่

2) **พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 133,884 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอมายอ และอำเภอยะรัง เกษตรกรยังคงปลูกยางพาราได้ผลดี ทั้งนี้ควรสนับสนุนให้มีเพิ่มผลผลิตยางพารา โดยเน้นการจัดการที่เหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ เช่น เดียวกันกับพื้นที่เหมาะสมสูง โดยเฉพาะการปรับปรุงบำรุงดิน เน้นการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมปานกลางให้มากขึ้น ส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และปลูกยางพาราทดแทนในพื้นที่เดิมเช่นกัน กับพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง พัฒนาตลาดและช่องทางจัดจำหน่ายให้มากขึ้น โดยเน้นการแปรรูปยางหรือไม้ยางพาราเพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจเน้นจากชุมชนที่เข้มแข็งเป็นพื้นที่ต้นแบบ

3) **พื้นที่ปลูกยางพาราในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** แต่ปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกยางพาราอยู่ ทั้งนี้ควรส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และหาพืชอื่นทดแทน เช่น ไม้ผลหรือไม้ยืนต้น ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตพืชผัก บริโภคในครัวเรือน หรือเข้าร่วมโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น จัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกยางพารา พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ทูเรียน มะพร้าว ข้าว ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น ในส่วนนี้ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจถึงสถานการณ์ด้านการเกษตรในปัจจุบัน โดยเฉพาะยางพาราเป็นพืชที่มีนโยบายลดพื้นที่ปลูกเนื่องจากมีปริมาณผลผลิตมากส่งผลให้ราคาตกต่ำ แต่ในอนาคต

ถ้าราคาดีและตลาดมีความต้องการเพิ่มมากขึ้นอาจอาจสนับสนุนให้เกษตรกรกลับมาปลูกยางพาราในพื้นที่ดังกล่าว

4.2 ข้าว

1) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** ปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 67,241 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอยะรัง อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอมายอ อำเภอหนองจิก อำเภอสายบุรี และกระจายตัวในพื้นที่เล็ก ๆ ในอำเภอแม่ลาน อำเภอปะนาเระ อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอทุ่งยางแดง อำเภอกะพ้อ อำเภอยะหริ่ง และอำเภอไม้แก่น ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมุทรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าว โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศการแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural : GAP) และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง การปลูกพืชหลังนาจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน ทั้งนี้ ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกร โดยแนะนำว่าพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าว จึงไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีถ้าต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเป็นพืชไร่ เพื่อที่ในอนาคตจะได้กลับมาทำนาอีก

2) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 26,436 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอโคกโพธิ์ อำเภอทุ่งยางแดง และอำเภอสายบุรี เป็นพื้นที่ปลูกข้าวที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในบางช่วงของการเพาะปลูก ควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น ชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแม่นยำหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น และภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดี และต้องการปรับเปลี่ยนการผลิตควรเป็นพืชไร่ เพื่อที่ในอนาคตยังสามารถกลับมาทำนาได้อีก

3) **พื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวอยู่ ทั้งนี้ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าร่วมโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าว พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ยางพารา ทุเรียน ปาล์มน้ำมัน และมะพร้าว ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ หากในอนาคตข้าวราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวอาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสานทดแทน

4.3 ทุเรียน

1) **พื้นที่ปลูกทุเรียนที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกทุเรียนอยู่ มีเนื้อที่ 80,681 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอยะรัง อำเภอสายบุรี และอำเภอโคกโพธิ์ ตามลำดับ คณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นพื้นที่ปลูกทุเรียนที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำอย่างดี รวมทั้งการจัดการดินและปุ๋ยตามมาตรฐาน ส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สนับสนุนการรวมกลุ่มเป็นเกษตรกรแปลงใหญ่ สร้างเครือข่ายในรูปแบบของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตสู่การผลิตผลไม้ครบวงจร เช่น บริหารจัดการผลผลิตแบบป้องกันความเสี่ยงโดยใช้การตลาดนำการผลิตเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และพัฒนาให้เกษตรกรเพาะปลูกตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural : GAP) เน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาคุณภาพทุเรียนทั้งในและนอกฤดู ให้สอดคล้องตามฤดูกาล การผลิตผลไม้คุณภาพตามแหล่งกำเนิดภูมิศาสตร์ (GI) และไม้ผลอัตลักษณ์ของจังหวัด

2) **พื้นที่ปลูกทุเรียนที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกทุเรียนอยู่ มีเนื้อที่ 9,279 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอยะรัง อำเภอโคกโพธิ์ และอำเภอมายอ เกษตรกรยังคงปลูกมังคุดได้ผลดี เนื่องจากเป็นไม้ผล ซึ่งบางช่วงมีความต้องการการใช้น้ำในปริมาณที่มาก ควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น ชลประทาน แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ใช้ปัจจัยการผลิตในอัตราและช่วงเวลาที่เหมาะสม จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หรือถ้าต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเป็นพืชที่มีผลตอบแทนดีกว่า

3) **พื้นที่ปลูกทุเรียนในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** แต่ปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกทุเรียนอยู่ ทั้งนี้ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ หาแหล่งเงินทุนประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้แนวทางการบริหารจัดการให้แก่เกษตรกร ในกรณีที่ดินทุเรียนหมดอายุต้องโค่นทิ้งให้ผลผลิตลดต่ำลง ต้องใช้ทุนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เกษตรกรสามารถเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสมและให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าร่วมโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียน** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกทุเรียน พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ยางพารา มะพร้าว ข้าว ปาล์ม น้ำมัน เป็นต้น ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ ในอนาคตสามารถกลับมาปลูกทุเรียนได้อีก แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม่ยืนต้น อาจเป็นเรื่องยาก ต้องรอจนพืชเดิมครบอายุตัดโค่น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาต้นทุนการผลิตร่วมด้วย ภาครัฐควรประชาสัมพันธ์และสร้างมาตรการจูงใจให้เกษตรกรกลับมาปลูกทุเรียนในพื้นที่นี้ หรือทำในรูปแบบสวนผสมระหว่างไม้ผลเขตร้อน เช่น เงาะ มังคุด ลองกอง เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาลักษณะทางการตลาดร่วมด้วย

4.4 มะพร้าว

1) **พื้นที่ปลูกมะพร้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกมะพร้าวอยู่ มีเนื้อที่ 2,299 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอหนองจิก อำเภอยะรัง และอำเภอสายบุรี ตามลำดับ ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดิน โดยส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมะพร้าวพันธุ์ดีในพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกมะพร้าว โดยสร้างทางเลือกในการพัฒนาการผลิตมะพร้าว ตามความต้องการของแหล่งผลิตโดยอาจคัดเลือกพันธุ์ดีในท้องถิ่น มีการปลูกมะพร้าวทดแทนในพื้นที่สวนที่อายุมาก เพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตมะพร้าวสำคัญของจังหวัด ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ในการบริหารจัดการระบบการผลิตมะพร้าว ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวให้มีผลผลิตต่อพื้นที่สูง มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค โดยต้องรักษาระดับผลผลิตต่อไร่ไม่ต่ำกว่า 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ มีการส่งเสริมให้ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพสินค้า หรือเพิ่มมูลค่าสินค้า และมีการจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์มะพร้าวที่ทนต่อโรคแมลง

2) **พื้นที่ปลูกมะพร้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** ปัจจุบันยังปลูกมะพร้าวอยู่ มีเนื้อที่ 32,596 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ และอำเภอสายบุรี เกษตรกรยังคงปลูกมะพร้าวได้ผลดี และควรพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต ในรูปแบบแปลงใหญ่ สนับสนุนการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อพัฒนาศักยภาพของที่ดินให้มีความเหมาะสมต่อการปลูกมะพร้าวมากยิ่งขึ้น สนับสนุนมะพร้าวพันธุ์ดีที่ทนต่อโรคแมลง ให้ความรู้ในการกำจัดโรคแมลงศัตรูมะพร้าวที่เหมาะสม สนับสนุนการจัดตั้งแหล่งรับซื้อผลผลิตมะพร้าวในพื้นที่ และเชื่อมโยงการตลาด โดยมีตลาดรับซื้อผลผลิตมะพร้าวสำรอง ที่สามารถรองรับผลผลิตทางการเกษตรในช่วงที่ผลผลิตล้นตลาด หรือเกินกำลังผลิตของโรงงานแปรรูปในพื้นที่ใกล้เคียง พัฒนาสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง และเป็น Smart Farmer โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเป็นฟาร์มหรือแปลงเกษตรอัจฉริยะ

3) **พื้นที่ปลูกมะพร้าวในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** ปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกมะพร้าวอยู่ ทั้งนี้ควรให้ความรู้เกษตรกรในการปรับเปลี่ยนชนิดพืชให้เหมาะสมตรงตามศักยภาพของพื้นที่ โดยสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) พร้อมทั้งจัดระบบการผลิตและการบริหารจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย ที่เหมาะสมสำหรับมะพร้าว การสนับสนุนแหล่งน้ำ และการส่งเสริมให้ความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดิน และการทำเกษตรผสมผสาน

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกมะพร้าว** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกมะพร้าว พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ยางพารา ทูเรียน ข้าว ปาล์ม น้ำมัน เป็นต้น ในกรณีที่ปลูกไม้ยืนต้นชนิดอื่น หรือมีการปลูกไม้ผลชนิดอื่น การปรับเปลี่ยนพื้นที่ดังกล่าวมาปลูกมะพร้าวเป็นเรื่องยาก เนื่องจากมะพร้าวเป็นพืชที่ใช้เวลานานกว่าจะให้ผลผลิตที่คุ้มทุน แต่หากพื้นที่ดังกล่าวมีการปลูกพืชไร่ สามารถปลูกมะพร้าวในลักษณะระบบปลูกพืชผสมได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. **ขอบเขตการปกครอง.** (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมการปกครอง. 2563. **ข้อมูลสถิติประชากร.** (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมชลประทาน. 2564. **พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564.** (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. 2559. **ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ส้มโอปุโกยะรัง ทะเบียนเลขที่ สช 59100080.** 1 กันยายน 2559.
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. 2563. **ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ลูกหยียะรัง ทะเบียนเลขที่ สช 63100147.** 21 สิงหาคม 2563.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. **การใช้ที่ดินจังหวัดปัตตานี พ.ศ. 2564.** (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. **ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2563.** (ไฟล์ข้อมูล).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. **ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร พ.ศ. 2564.** (ไฟล์ข้อมูล).

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดปัตตานี

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	
1	กะพ้อ	กะรูปี	
2		ตะโล๊ะดีอรัมมัน	
3		ปล่องหอย	
4	โคกโพธิ์	ควนโนรี	
5		โคกโพธิ์	
6		ช้างให้ตก	
7		ทรายขาว	
8		ท่าเรือ	
9		ทุ่งพลา	
10		นาเกตู	
11		นาประดู่	
12		บางโกระ	
13		ปากล่อ	
14		ป่าบอน	
15		มะกรูด	
16		ทุ่งยางแดง	ตะโล๊ะแหมะนา
17			น้ำดำ
18			ปากู
19	พิเทน		
20	ปะนาเระ	ควน	
21		คอกกระปือ	
22		ดอน	
23		ท่าข้าม	
24		ท่าน้ำ	
25		บ้านกลาง	
26		บ้านนอก	
27		บ้านน้ำบ่อ	
28		ปะนาเระ	
29		พ้อมิ่ง	
30	มายอ	กระเสาะ	
31		กระหวะ	
32		เกาะจัน	
33		ตรัง	

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	
34	มายอ (ต่อ)	ถนน	
35		ปะโต	
36		ปานัน	
37		มายอ	
38		ลานา	
39		ลุโปะยิโร	
40		สะกำ	
41		สาคอใต้	
42		สาคอบน	
43		เมืองปัตตานี	กะมียอ
44			คลองมานิง
45			จะบังติกอ
46	ตะลุโบะ		
47	ตันหยงลุโล๊ะ		
48	บานา		
49	บาราโหม		
50	บาราเฮาะ		
51	ปะกาฮะรัง		
52	ปูยู		
53	รูสะมิแล		
54	สะบารัง		
55	อาเนาะรู		
56	แม่ลาน	ป่าไร่	
57		ม่วงเตี้ย	
58		แม่ลาน	
59	ไม้แก่น	ดอนทราย	
60		ตะโละไกรทอง	
61		ไทรทอง	
62		ไม้แก่น	
63	ยะรัง	กระโด	
64		กอลำ	
65		เขาตุม	
66		คลองใหม่	

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
67	ยะรัง (ต่อ)	ประจัน
68		ปิตุมดี
69		เมาะมาวี
70		ยะรัง
71		ระแว้ง
72		วัด
73		สะดาวา
74		สนอ
75	ยะหริ่ง	จะรัง
76		ตอหลัง
77		ตะโละ
78		ตะโละกาโปร์
79		ตันหยงจิงงา
80		ตันหยงดालอ
81		ตาแกะ
82		ตาลีฮายร์
83		บางปู
84		บาโลย
85		ปियามมั่ง
86		ปลากง
87		มะนังยง
88		ยามู
89		ราตาปันยัง
90		สาบัน
91	หนองแรต	
92	แหลมโพธิ์	
93	สายบุรี	กะดุนง
94		ตะบั้ง
95		ตะลุบัน
96		เตราะบอน
97		ทุ่งคล้า
98		บางเก่า
99		ปือเราะ

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล	
100	สายบุรี (ต่อ)	ปะเสยะวอ	
101		แป้น	
102		มะนังดาลำ	
103		ละหาร	
104	หนองจิก	เกาะเปาะ	
105		คอลลตันหยง	
106		ดอนรัก	
107		ดาโต๊ะ	
108		ตุง	
109		ท่ากำชำ	
110		บ่อทอง	
111		บางเขา	
112		บางตาวา	
113		บุโละบุโย	
114		ยาบี	
115		ลิปะสะโง	
รวม		12	115

ที่มา: กรมการปกครอง, 2556

ชุดดิน	บาเจาะ	Series Bc	กลุ่มชุดดินที่ 43
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %		
ภูมิสัณฐาน	สันทรายชายทะเล		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนทรายทะเล		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างมาก		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	เร็ว	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ปานกลางถึงเร็ว
ลักษณะสมบัติของดิน	ดินทรายลึกลงมาก ตลอดชั้นดินมีเนื้อดินเป็นทรายหรือดินทรายปนดินร่วน ดินบนมีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดปานกลาง(pH 5.5-6.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นทรายหรือทรายปนดินร่วน สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลืองหรือเหลืองปนแดง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5)		
ข้อจำกัด	ดินทรายจัด ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และขาดแคลนน้ำ		
ข้อเสนอแนะ	เหมาะสมปานกลางสำหรับการปลูกมะพร้าว มะม่วงหิมพานต์ สับปะรด มีข้อจำกัดปานกลางที่มีเนื้อดินเป็นดินทรายหนามาก ไม่ค่อยเหมาะสมสำหรับการปลูกไม้ผล มีข้อจำกัดรุนแรงที่มีเนื้อดินเป็นดินทรายหนา ควรมีการปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสดหรือปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 และปุ๋ยเคมี พัฒนาแหล่งน้ำและระบบการให้น้ำในแปลงปลูกพืช เพื่อไว้ใช้ในเวลาที่พืชขาดน้ำ		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอึดตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 1 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบาเจาะ

ชุดดิน	มูโน๊ะ	Series Mu	กลุ่มชุดดินที่ 10
สภาพพื้นที่	ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 %		
ภูมิสังฐาน	ที่ราบชายฝั่งทะเล		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนทะเล		
การระบายน้ำ	เลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลาง	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ช้า
ลักษณะสมบัติของดิน	ดินเหนียวลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวถึงเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง มีสีดำหรือน้ำตาลปนเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก (pH 4.5-5.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง มีจุดประสีเหลืองน้ำตาล และมีจุดประสีเหลืองฟางข้าวของสารประกอบจาร์ไซต์ (jarosite mottles) ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมากถึงเป็นกรดรุนแรงมากที่สุด (pH 3.5-4.0) และช่วงความลึก 50-100 เซนติเมตร เป็นดินเลนสีเทา มีสารประกอบกำมะถัน (pyrite: FeS ₂) มาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5)		
ข้อจำกัด	ดินเป็นกรดจัดมาก เนื่องจากสารประกอบกำมะถัน มีธาตุอะลูมิเนียม เหล็ก และแมงกานีสถูกละลายออกมาจำนวนมากจนเป็นพิษต่อพืช ธาตุฟอสฟอรัสถูกตรึงพืชดูดไปใช้ไม่ได้		
ข้อเสนอแนะ	ควรมีการปรับปรุงดินด้วยวัสดุปูนตามความต้องการปูนของดิน โถกกลับพืชปุ๋ยสด ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 พัฒนาแหล่งน้ำจัดไว้ล่าง ควบคุม และใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ จัดระบบการให้น้ำและระบายน้ำแยกส่วนกัน		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอึด ตัวเบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	ปานกลาง
	25-50	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง
	50-100	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง

ภาพที่ 2 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินมูโน๊ะ

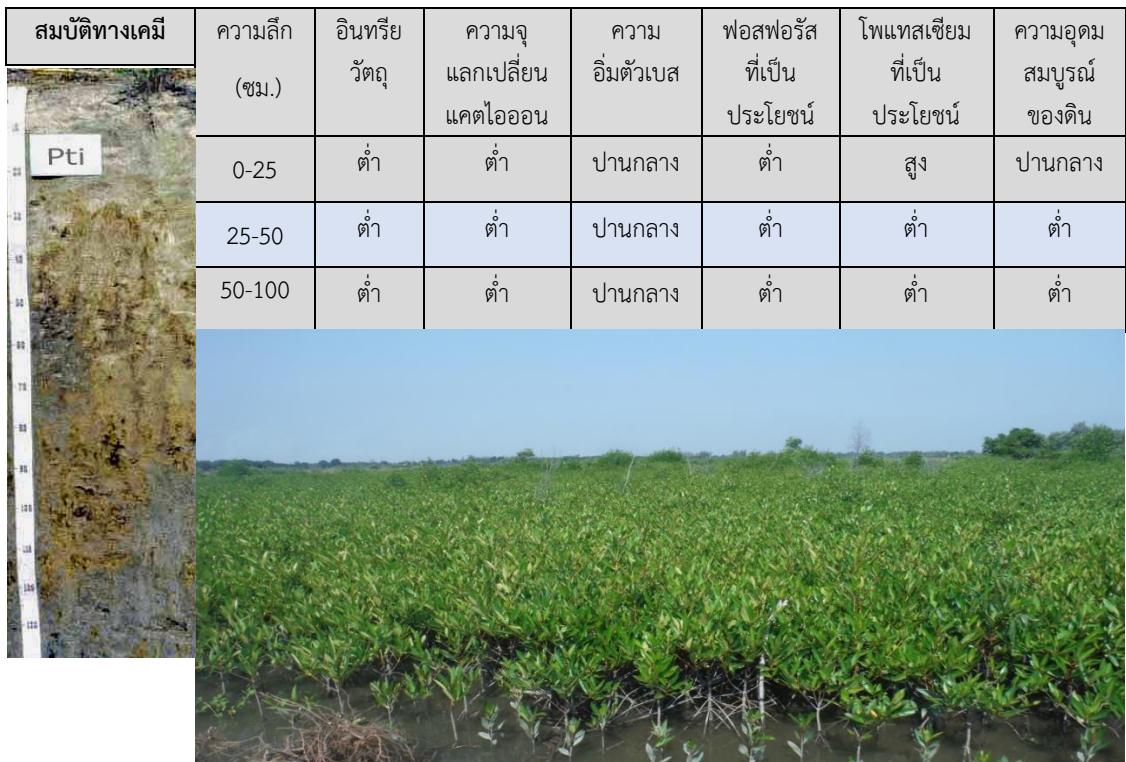
ชุดดิน	พังงา	Series Pga	กลุ่มชุดดินที่ 26
สภาพพื้นที่	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเนินเขา มีความลาดชัน 2-35 %		
ภูมิสัณฐาน	ลานตะพัก เชิงเขา เนินเขา หรือบริเวณพื้นที่เหลือค้ำจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่กี่กิโลเมตรของหินแกรนิต		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงเร็ว การไหลป่าของน้ำบนผิวดิน เร็วถึงปานกลาง		
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกลับมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาล ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายถึงเป็นดินเหนียวปนทราย มีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5)		
ข้อจำกัด	ดินมีความลาดชันและเนื้อดินเป็นดินปนทราย		
ข้อเสนอแนะ	ดินนี้เหมาะสมต่อการเกษตรกรรม แต่ดินมีความลาดชัน ในการใช้ประโยชน์บริเวณนี้ ต้องมีการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยการทำขั้นบันไดและปลูกพืชคลุมดิน		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิม ตัวเบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 3 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินพังงา

ชุดดิน	ปัตตานี	Series Pti	กลุ่มชุดดินที่ 14
สภาพพื้นที่	ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 %		
ภูมิสัณฐาน	ที่ราบชายฝั่งทะเล		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำผสมกับตะกอนทะเล พัฒนาในสภาพน้ำกร่อย		
การระบายน้ำ	เลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้า	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกลับมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายถึงเป็นดินร่วนปนดินเหนียว มีสีเทา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 5.5-6.0) ดินล่างเป็นดินชั้นสลับของดินร่วนปนทราย ทรายปนดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายแข็งของตะกอนน้ำทะเลที่กำลังมีกรดกำมะถันเกิดขึ้น มีสีเทาปนน้ำเงิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 6.0-8.0) ระดับน้ำใต้ดินตื้นมาก		
ข้อจำกัด	ดินค่อนข้างเป็นทราย เป็นชั้นสลับของตะกอนน้ำทะเลที่กำลังมีกรดกำมะถันเกิดขึ้น ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำและมีน้ำท่วมขังนานในรอบปี		
ข้อเสนอแนะ	ในพื้นที่ที่ทำนาข้าว ควรมีการใช้วัสดุปรับปรุงดิน เช่น ปูนขาว ปูนมาร์ล หรือหินปูนฝุ่นร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมี และหลังฤดูปลูกควรมีการควบคุมระดับน้ำใต้ดิน เพื่อป้องกันการเกิดกรดของดินเพิ่มขึ้น ในพื้นที่ที่เป็นป่าเสม็ด ควรจะรักษาไว้เป็นป่าตามธรรมชาติ ไม่ควรนำมาใช้ทางด้านการเกษตร เนื่องจากชุดดินนี้มีศักยภาพต่ำมาก		

ภาพที่ 4 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินปัตตานี

ชุดดิน	ตาขุน	Series Tkn	กลุ่มชุดดินที่ 32
สภาพพื้นที่	ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 %		
ภูมิสัณฐาน	สันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	เร็ว	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ปานกลาง
ลักษณะสมบัติดิน	เป็นดินลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายถึงเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายมีสีน้ำตาล ดินล่างเป็นชั้นสลับ มีเนื้อดินเป็นทรายถึงเป็นดินร่วนเหนียว มีสีน้ำตาลอาจมีจุดประสีเหลือง มีผลึกไมกาตลอดทุกชั้นดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) ตลอดหน้าตัดดิน		
ข้อจำกัด	เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ความสามารถในการอุ้มน้ำของดินต่ำ และอาจมีน้ำท่วมขังอย่างฉับพลันในฤดูฝน		
ข้อเสนอแนะ	พื้นที่ดินบริเวณนี้เหมาะสมในการปลูกพืชไร่และพืชผักหรือพืชอื่น ๆ ที่มีอายุสั้น เพื่อลดอัตราเสี่ยงต่อการถูกน้ำท่วมอย่างฉับพลัน และควรมีการให้น้ำ ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเพิ่มผลผลิตกับพืชที่ปลูก		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิม ตัวเบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 5 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินตาขุน

ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจำแนกรายอำเภอ ตำบล จังหวัดปัตตานี

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
โคกโพธิ์	51,186	ควนโนรี	8,762
		โคกโพธิ์	1,028
		ท่าเรือ	16,457
		นาเกตุ	15,969
		บางโกระ	5,229
		มะกรูด	3,741
ทุ่งยางแดง	49	น้ำดำ	1
		พิเทน	48
ปะนาเระ	37,443	ควน	2,294
		คอกกระปือ	3,473
		ดอน	6,247
		ท่าข้าม	2,622
		ท่าน้ำ	3,216
		บ้านกลาง	8,539
		บ้านนอก	5,899
		บ้านน้ำบ่อ	4,107
		ปะนาเระ	1,046
		กระเสาะ	3,557
มายอ	82,056	กระหะ	5,150
		เกาะจัน	8,490
		ตริง	11,681
		ถนน	5,419
		ปะโด	11,612
		ปานัน	4,013
		มายอ	5,098
		ลานา	2,233
		ลุโบะฮิโร	17,980
		สะก่า	1,578

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
มายอ (ต่อ)		สาคอใต้	3,808
		สาคอบน	1,437
		บาราเฮาะ	137
เมืองปัตตานี	6,276	ปะกาฮะรัง	4,185
		ปยุต	757
		รูสะมิแล	1,197
		ป่าไร่	9,358
แม่ลาน	26,849	ม่วงเตี้ย	11,958
		แม่ลาน	5,533
		ไม้แก่น	599
ยะรัง	47,587	ไทรทอง	599
		กระโด	5,439
		กอลำ	14,140
		เขาตุม	2,366
		คลองใหม่	10,809
		ประจัน	1,207
		ปิตุมดี	3,164
		เมะมาวี	7,576
		ยะรัง	1,711
		ระแว้ง	57
		วัด	1,118
		จะรัง	949
		ต่อหลัง	3,536
ยะหริ่ง	22,288	ตะโละ	353
		ตันหยงจิงงา	2,405
		ตันหยงดालอ	3,933
		ตาลีอาฮ์	1,352
		บาโลย	3,743
		ปูลากง	446

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
ยะหริ่ง (ต่อ)		มะนังยง	1,985
		สาบัน	2,644
		หนองแรต	942
สายบุรี	3,383	บางเก่า	1,237
		ปะเสยะวอ	2,146
หนองจิก	103,046	เกาะเปาะ	2,925
		คอลลอตันหยง	13,043
		ดอนรัก	4,952
		ดาโต๊ะ	10,323
		ตุง	12,894
		ท่ากำชำ	5,955
		บ่อทอง	11,392
		บางเขา	13,540
		บางตาวา	743
		บุโละบุโย	10,464
ยาปี	7,669		
ลิปะสะโง	9,146		
รวม	380,762		380,762

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 3 พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล จังหวัดปัตตานี

อำเภอ	เนื้อที่ (ไร่)	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
มายอ	9,018	ลุโบะยิโร	3,123
		ลางา	3,026
		สะก้ำ	2,029
		ถนน	379
		ปะโต	293
		มายอ	168
สายบุรี	6,181	แป้น	3,966
		ปือระ	1,900
		ปะเสยะวอ	198
		ทุ่งคล้ำ	117
หนองจิก	4,565	ท่ากำซ่า	3,995
		บุโละบุโย	451
		คอลลตันหยง	69
		บ่อทอง	50
ทุ่งยางแดง	4,097	พิเทน	2,214
		ตะโละแมะนา	1,883
ยะรัง	3,835	กอล้ำ	2,442
		เขาตุม	1,393
ไม้แก่น	2,011	ไทรทอง	1,064
		ดอนทราย	947
ปะนาเระ	213	พ้อมิ่ง	213
โคกโพธิ์	2	โคกโพธิ์	2
รวม			29,922

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

ตารางผนวกที่ 4 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดปัตตานี

ลำดับ	กิจกรรมการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
1	ยางพารา	31,910	173,700
2	ข้าวนาปี	17,641	73,042
3	ปาล์มน้ำมัน	3,678	24,310
4	มะพร้าว	9,316	16,075
5	ลองกอง	2,785	3,202
6	ทุเรียน	1,842	2,741
7	แตงโมเนื้อ	388	1,730
8	กล้วยน้ำว้า	1,660	1,063
9	มังคุด	886	972
10	ข้าวโพดหวาน	888	729
11	พริกชี้หนูเม็ดเล็ก (ชี้หนูสวน)	1,525	723
12	ถั่วฝักยาว	981	699
13	แตงกวา	763	660
14	ข้าวนาปรัง	199	556
15	มะนาว	1,102	537
16	ผักบุ้งจีน	1,781	521
17	นาเกลือสมุทร	102	488
18	มันเทศ	527	463
19	อื่น ๆ	6,190	3,473

หมายเหตุ: ข้อมูลทะเบียนเกษตรกรปี 2563

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ตารางผนวกที่ 5 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดปัตตานี

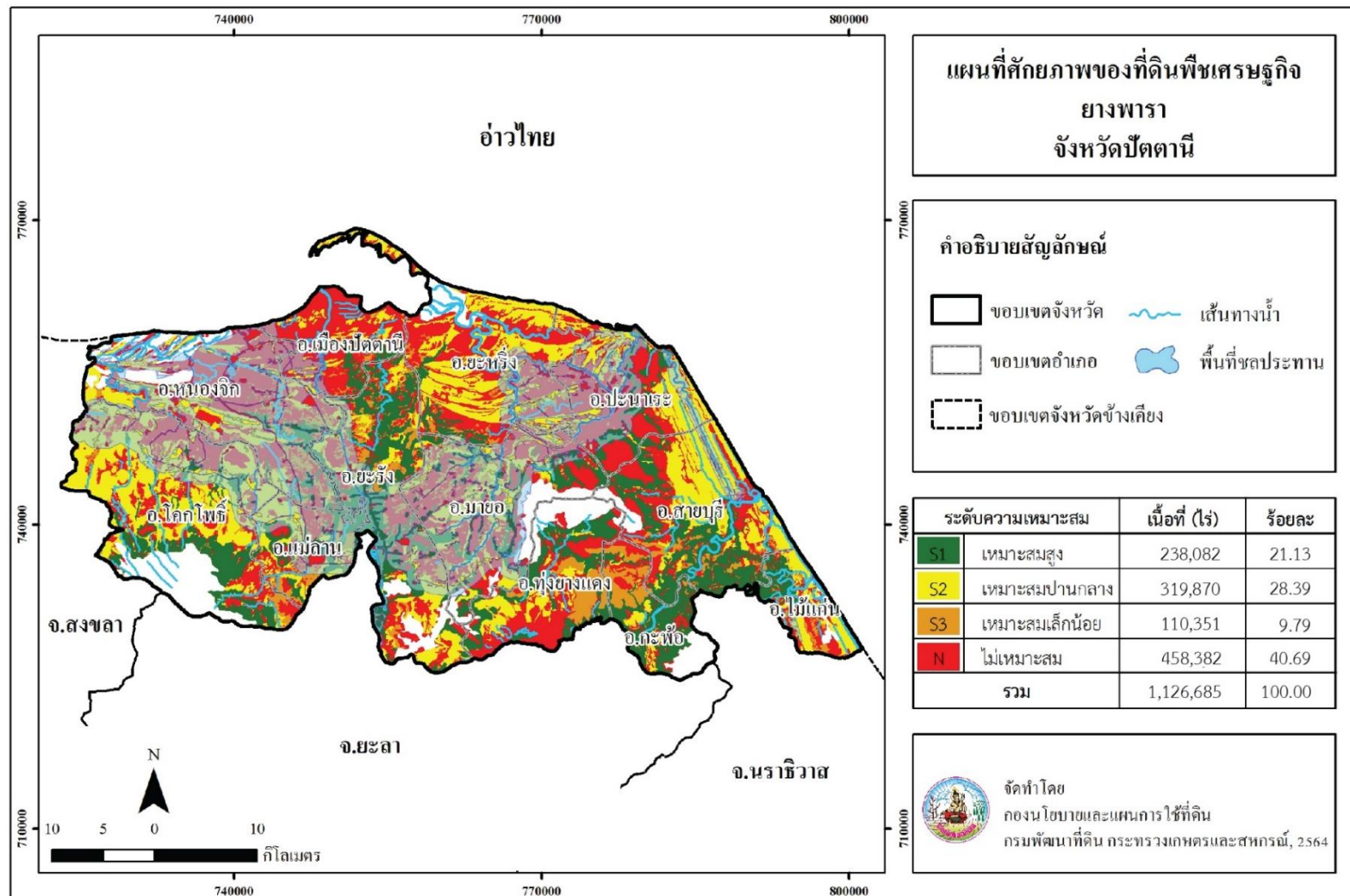
ลำดับ	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
1	กระเจี๊ยบแดง	7	107	ยะหริ่ง สายบุรี หนองจิก
2	พริกไทย	7	37	โคกโพธิ์ เมืองปัตตานี ยะรัง หนองจิก
3	สมุนไพรอื่น ๆ	3	23	เมืองปัตตานี ยะหริ่ง
4	ตะไคร้หอม	2	15	ยะหริ่ง
5	ไพล	3	6	มายอ หนองจิก
6	ขมิ้นชัน	4	4	โคกโพธิ์ มายอ หนองจิก
7	มะระขี้นก	2	4	เมืองปัตตานี ยะหริ่ง
8	บัวบก	1	3	มายอ
9	ฟ้าทะลายโจร	1	3	มายอ
10	ส้มแขก	1	2	โคกโพธิ์
11	ว่านหางจระเข้	1	1	เมืองปัตตานี
12	อัญชัน	1	1	ยะหริ่ง
รวม		33	206	

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

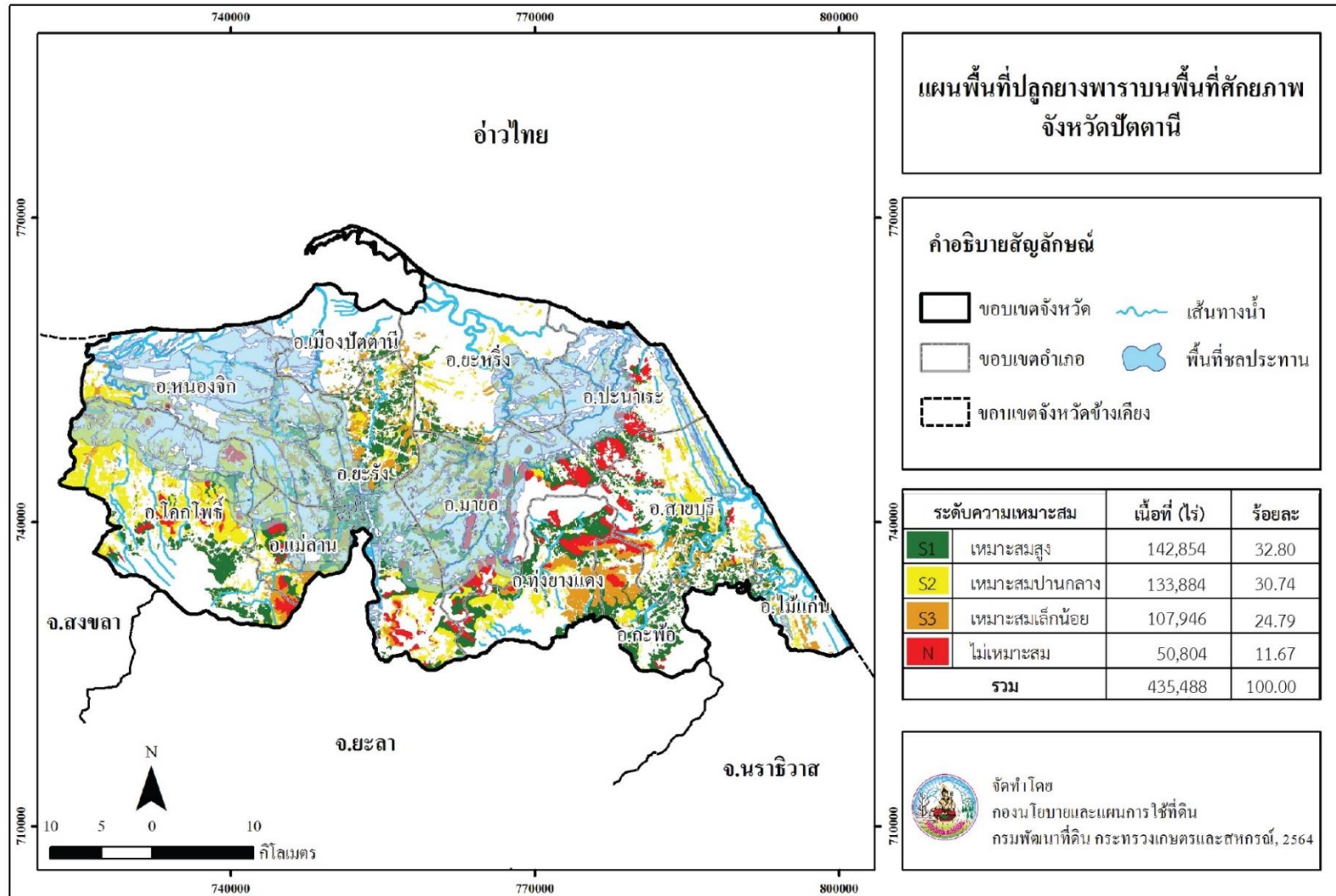
ตารางผนวกที่ 6 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

โรงงานด้านการเกษตร	จำนวน (แห่ง)
โรงงานด้านการเกษตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	1
รวม	1

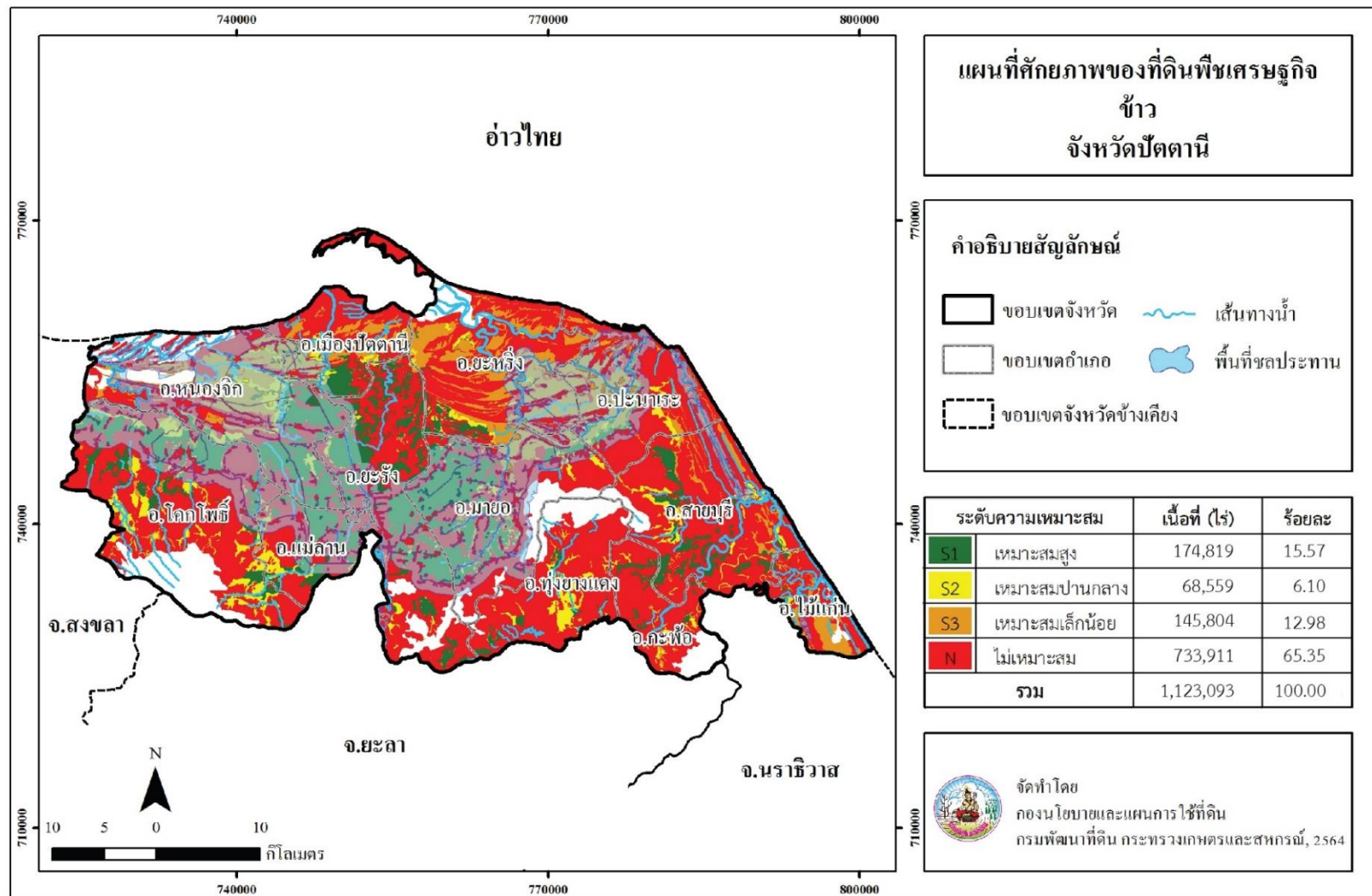
ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

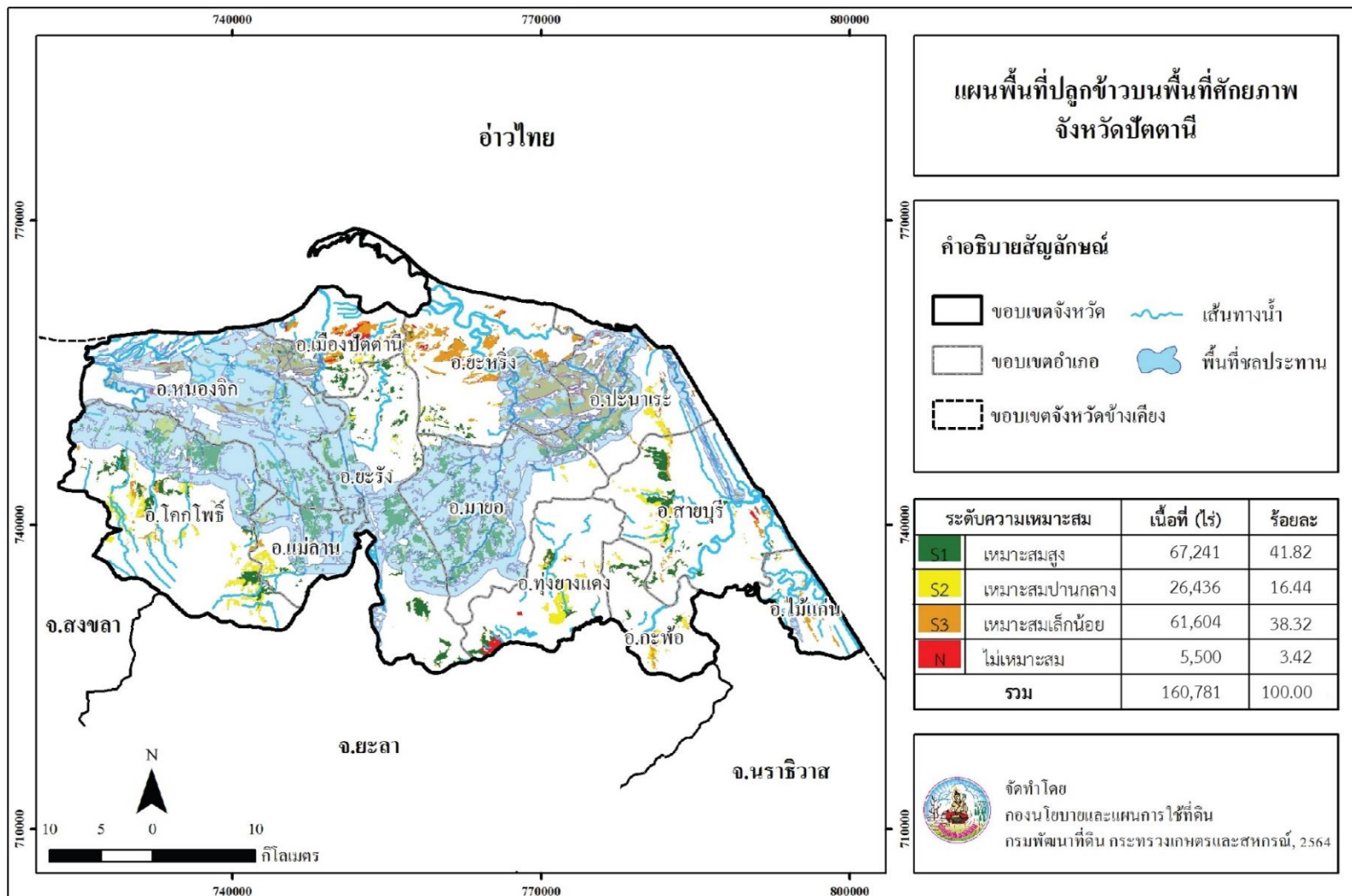
ภาพที่ 6 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพารา จังหวัดปัตตานี

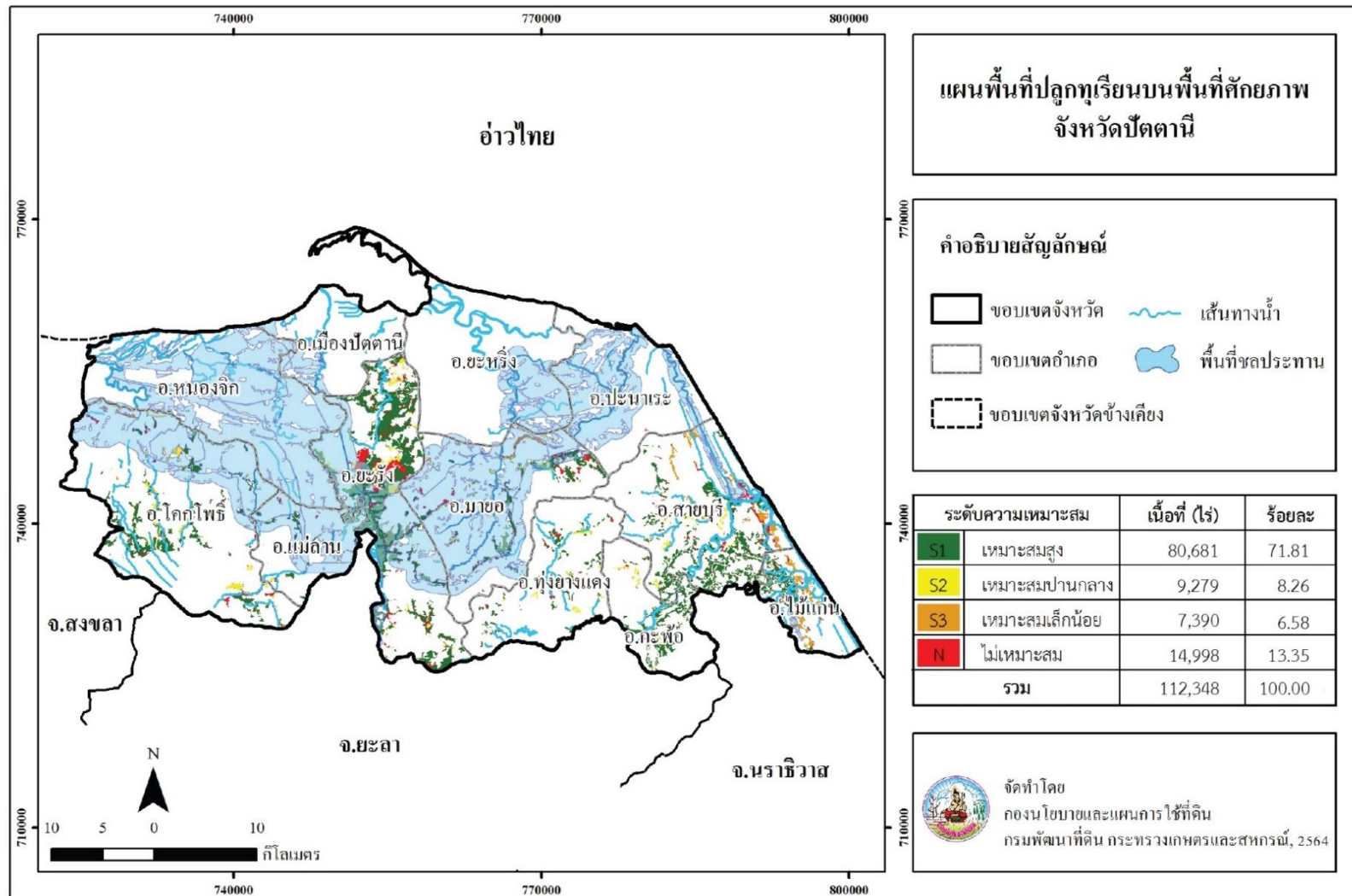
ภาพที่ 7 พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดปัตตานี

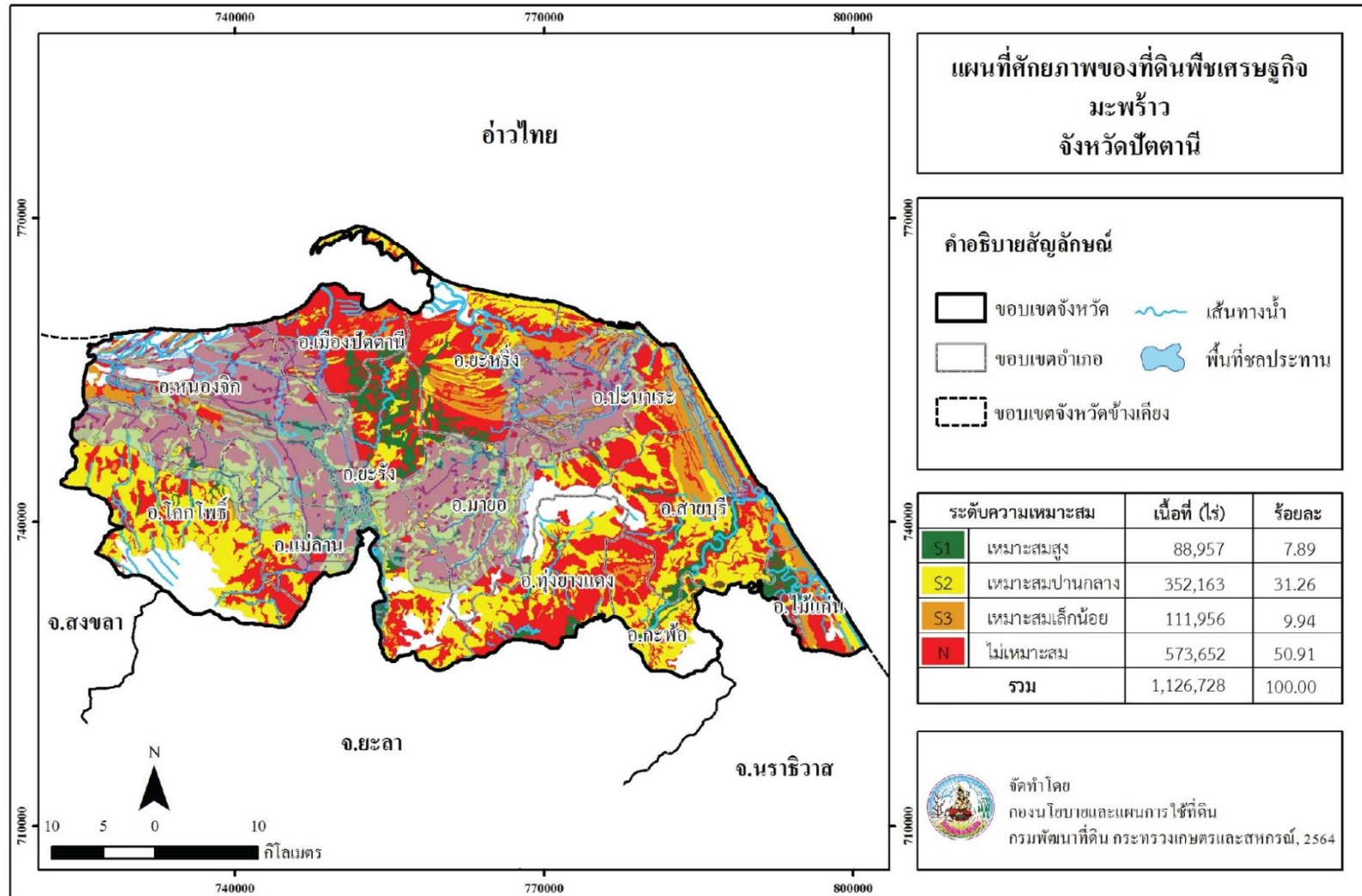
ภาพที่ 8 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดปัตตานี

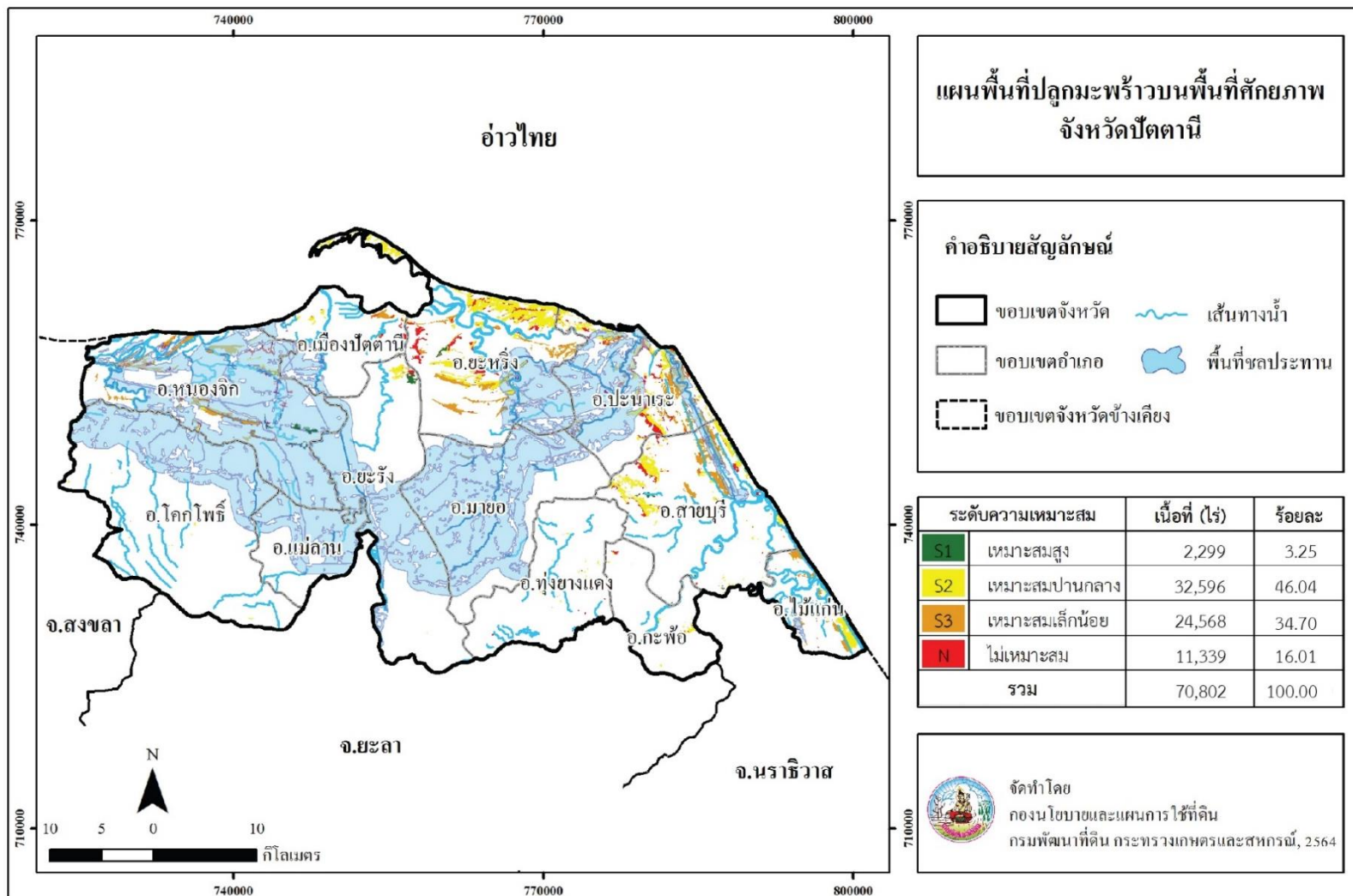
ภาพที่ 9 พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดปัตตานี

ภาพที่ 11 พื้นที่ปลูกทุเรียนบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดปัตตานี

ภาพที่ 12 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมะพร้าว จังหวัดปัตตานี

ภาพที่ 13 พื้นที่ปลูกมะพร้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดปัตตานี

Land Development Department
2003/61 Phahonyothin Road.
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900
Call Center : 1760
www.idd.go.th

DOWNLOAD